КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ, КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ДРОЖЖИН ЄВГЕНІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ

ФУНКЦІЙНІ ВИЯВИ СИНТАКСИЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

КВАЛІФІКАЦІЙНА (МАГІСТЕРСЬКА) РОБОТА

спеціальність 035 Філологія
освітньо-наукова програма 035.01.01 «Українська мова і література»

Науковий керівник: Вінтонів М. О.,
доктор філологічних наук, професор

Допущено до захисту:
Завідувач кафедри української мови: _____ /Михайло ВІНТОНІВ/
Протокол засідання кафедри №___ «___ ____» 2026 р.

Цим підписом засвідчую, що подані на захист рукопис та електронний документ є ідентичні

Київ – 2026

ЗМІСТ

ВСТУП 3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СИНТАКСИЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ 6
1.1. Поняття фразеологізму в сучасному мовознавстві 6
1.2. Синтаксичні фразеологізми як об’єкт лінгвістичного аналізу 9
1.3. Комунікативний потенціал синтаксичних фразеологізмів 12
1.4. Політичний дискурс і його мовні характеристики 15
Висновки до розділу 1 19
РОЗДІЛ 2. ПРАГМАТИЧНИЙ ТА МАНІПУЛЯТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СИНТАКСИЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ 22
2.1. Синтаксичні фразеологізми як засіб мовного впливу 22
2.2. Маніпулятивні стратегії в політичному мовленні 24
2.3. Роль повторюваних синтаксичних моделей у переконанні мовних кодів 27
2.4. Формування політичних наративів через синтаксичні конструкції 30
Висновки до розділу 2 35
РОЗДІЛ 3. ФУНКЦІЙНІ ВИЯВИ СИНТАКСИЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ 37
3.1. Джерела фактичного матеріалу та принципи відбору прикладів 37
3.2. Типологія синтаксичних фразеологізмів у політичному дискурсі 41
3.3. Місце синтаксичних фразеологізмів у системі політичного мовлення .. 44
3.4. Функційний аналіз синтаксичних фразеологізмів 47
Висновки до розділу 3 56
ВИСНОВКИ 59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 61

ВСТУП

Сучасний етап розвитку лінгвістики характеризується посиленою увагою до прагматичного аспекту мови, зокрема до функціонування мовних одиниць у політичному дискурсі. Політика — це сфера, де мова виступає не лише засобом передачі інформації, а й потужним інструментом впливу, переконання та маніпуляції. У цьому контексті синтаксичні фразеологізми відіграють особливу роль. Завдяки своїй експресивності, структурній стійкості та здатності до швидкої мовленнєвої адаптації, вони стають ідеальними маркерами ідеологічних установок.

Синтаксичні фразеологізми в політичному мовленні привертають увагу дослідників як ефективний засіб формування емоційного тла текстів і реалізації комунікативних стратегій. Вони функціонують у сучасному українському політичному дискурсі, представленому офіційними промовами, зверненнями державних діячів, передвиборчими програмами та публічними виступами в медіапросторі, і відзначаються різноманітністю функційних виявів та семантико-прагматичних особливостей.

У сучасній лінгвістиці зосереджують увагу на різних аспектах фразеології та політичного дискурсу, проте питання функціонування синтаксичних фразеологізмів, їх типології та прагматичних можливостей у політичному мовленні ще не отримали достатнього висвітлення, особливо на матеріалі актуального політичного контенту. **Актуальність дослідження зумовлена** необхідністю вивчення механізмів формування емоційного тла політичних текстів через специфічні синтаксичні моделі, що раніше не отримували достатнього висвітлення в межах функційної лінгвістики на сучасному матеріалі.

Мета роботи — комплексно проаналізувати функційні вияви синтаксичних фразеологізмів у сучасному політичному мовленні, а також з’ясувати їх роль у реалізації комунікативних стратегій політичних діячів.

Поставлена мета передбачає виконання таких **завдань:**

1. Уточнити поняття «синтаксичний фразеологізм» у системі сучасної лінгвістики.

2. Окреслити специфічні ознаки сучасного політичного дискурсу як середовища функціонування стійких синтаксичних моделей.

3. Сформувати корпус фактичного матеріалу шляхом вибірки прикладів із виступів, офіційних звернень, передвиборчих програм та медіатекстів українських політиків.

4. Розробити типологію синтаксичних фразеологізмів, характерних для сучасного політичного мовлення.

5. Проаналізувати функційні, семантичні та прагматичні особливості синтаксичних фразеологізмів у конкретних політичних контекстах.

6. Визначити основні маніпулятивні стратегії, реалізовані через синтаксичні фразеологізми в політичному мовленні.

Об’єкт дослідження — сучасний український політичний дискурс, представлений офіційними промовами, зверненнями державних діячів, передвиборчими програмами та публічними виступами в медіапросторі.

Предмет дослідження — функційні вияви, семантико-прагматичні особливості та типологія синтаксичних фразеологізмів у політичному дискурсу.

Матеріальну базу дослідження становили тексти публічних виступів, офіційних звернень та інтерв’ю українських політичних і державних діячів, оприлюднені у 2019–2024 роках. Джерельну основу склали матеріали офіційних вебресурсів органів державної влади України, публікації в офіційних Telegram- і Facebook-акаунтах, а також матеріали українських медіа та відеозаписи виступів, розміщені на платформі YouTube. Залучені джерела забезпечили необхідну фактичну основу для проведення дослідження.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що у ній уперше здійснено комплексний аналіз синтаксичних фразеологізмів на матеріалі актуального

політичного контенту, що дозволяє простежити трансформацію мовних засобів впливу в умовах сучасних інформаційних викликів.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури.

Загальний обсяг роботи – 68 сторінок. Список використаних джерел складається з 116 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СИНТАКСИЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

1.1. Поняття фразеологізму в сучасному мовознавстві

Фразеологія як розділ мовознавства посідає важливе місце в системі лінгвістичних дисциплін, оскільки досліджує особливий клас мовних одиниць — стійкі словесні комплекси, що функціонують у мовленні як цілісні семантичні утворення [95]. Вона сформувалася на перетині лексикології, синтаксису та семантики, що зумовлює її міжрівневий характер і комплексний підхід до аналізу мовних явищ [67].

У сучасному мовознавстві фразеологію розглядають як галузь, що вивчає окремі фразеологічні одиниці та всю сукупність усталених мовних зворотів, притаманних певній мові [95]. Відповідно, термін «фразеологія» вживаний у двох значеннях: як наукова дисципліна і як сукупність фразеологічних одиниць мови [94].

Проблема визначення фразеологізму є однією з ключових у сучасній лінгвістиці, оскільки ці одиниці мають складну і багатовимірну природу [95]. За визначенням О. О. Селіванової, фразеологічна одиниця — це відтворювана, семантично цілісна та відносно стійка мовна одиниця, що формується у процесі історичного розвитку мови та закріплюється у мовній практиці [95]. Подібну позицію займають В. Д. Ужченко та Д. В. Ужченко, які підкреслюють, що фразеологізми є результатом тривалого функціонування мовних конструкцій у колективному мовленні [107].

Однією з визначальних ознак фразеологізму є **семантична цілісність**, яка полягає у неможливості пояснити значення фразеологічної одиниці через значення її компонентів [94]. У процесі формування фразеологізму відбувається переосмислення вихідного словосполучення, що призводить до виникнення нового узагальненого значення [44]. Наприклад, вислови *«набити руку»* («набути досвіду»), *«не за горами»* («незабаром»), *«як маків цвіт»*

(«дуже гарний») демонструють втрату прямого значення компонентів і формування цілісного смислу [107].

Семантична цілісність тісно пов’язана з процесом деактуалізації значень окремих компонентів, унаслідок чого формується нова семантична структура [95]. У цьому контексті фразеологізми виступають як особливі знаки, що репрезентують узагальнені уявлення про дійсність [47].

Другою ключовою ознакою є **відтворюваність**, яка полягає у використанні фразеологізмів як готових мовних формул [67]. Вони не створювані заново в процесі мовлення, а відтворюються як цілісні одиниці з фіксованим значенням і структурою [94]. Саме ця ознака, на думку багатьох дослідників, є визначальною для відмежування фразеологізмів від вільних словосполучень [107].

Важливою характеристикою є також **стійкість компонентного складу та структури**, яка забезпечує відносну незмінність фразеологізму [67]. Водночас ця стійкість має варіативний характер, що виявлювана в можливості певних змін без порушення загального значення [94]. Наприклад, варіанти *«очі вилупити» — «баньки вилупити»* демонструють допустиму варіативність [107].

Суттєвою ознакою фразеологічних одиниць є їх **експресивність**, яка зумовлює здатність передавати емоційно-оцінне ставлення до дійсності [67]. Фразеологізми базуються на образності, метафоричності та культурних асоціаціях, що робить їх важливим засобом стилістичного увиразнення [43]. Наприклад, вислови *«камінь на душі», «зайти в глухий кут», «як громом прибитий»* створюють яскраві образи і посилюють емоційний вплив мовлення [94].

У сучасній лінгвістиці фразеологізми розглядають також як носії культурної інформації та елементи мовної картини світу [45]. Вони відображають історичний досвід, традиції та світогляд народу, виступаючи своєрідними «культурними кодами» [94].

Важливим аспектом є визначення складу фразеологічних одиниць. У сучасному мовознавстві до фразеологізмів відносять різні типи стійких словесних комплексів, що відповідають основним ознакам фразеологічності [107].

Передусім це **ідіоми**, які становлять ядро фразеологічної системи і характеризуються повною семантичною неподільністю [94]. Наприклад, *«водити за ніс»*, *«пекти раків»*, *«зайти в глухий кут»* мають переносне значення, яке не випливає зі значень компонентів [107].

До фразеологізмів належать також **фразеологічні єдності**, значення яких частково мотивоване значенням компонентів [94], наприклад: *«плисти за течією»*, *«камінь спотикання»*.

Окрему групу становлять **фразеологічні сполучення**, у яких один компонент має зв'язане значення [107], наприклад: *«брати участь»*, *«мати значення»*.

Значне місце у фразеології займають **мовні кліше і штампи**, які характеризуються високою частотністю вживання та стандартизованістю [45], наприклад: *«прийняти рішення»*, *«відігравати важливу роль»*.

До фразеологічного складу також входять **прислів'я та приказки**, які відображають узагальнений народний досвід [43], наприклад: *«не все те золото, що блищить»*.

Окрему групу становлять **крилаті вислови**, що мають авторське походження, але стали загальновживаними [67], наприклад: *«Борітеся — поборете»*.

Фразеологічний склад мови є складною системою, яка охоплює різні типи мовних одиниць і відображає багатство мовної картини світу [94].

Отже, фразеологізм у сучасному мовознавстві визначається як складна багаторівнева мовна одиниця, що поєднує семантичну цілісність, відтворюваність, структурну стійкість та експресивність [95]. Його дослідження має важливе значення для розуміння мовної системи, особливостей мислення та комунікативної діяльності людини [67].

1.2. Синтаксичні фразеологізми як об’єкт лінгвістичного аналізу

Синтаксичні фразеологізми становлять особливий, структурно й семантично специфічний різновид фразеологічних одиниць, що функціонують безпосередньо на рівні синтаксису та характеризуються складним поєднанням ознак фразеологічної стійкості, ідіоматичності й специфічної синтаксичної організації [95]. Їх комплексне дослідження є одним із провідних напрямів сучасної лінгвістики, оскільки вони займають проміжне, інтеррівневе положення між лексичним, морфологічним і синтаксичним рівнями мовної системи, демонструючи дифузність міжрівневих зв’язків [107].

У сучасному мовознавстві синтаксичні фразеологізми розглядають як стійкі синтаксичні конструкції, актуалізовані в реальних актах мовлення як готові, ментально закріплені комунікативні моделі [94]. Вони не є випадковими чи ситуативними поєднаннями слів, які конструюються мовцем «тут і зараз» за загальними граматичними правилами, а становлять усталені структури, які історично й культурно закріпилися в суспільній мовній практиці і використовуються для вираження типових, абстрагованих смислів [67].

Специфіка синтаксичних фразеологізмів полягає передусім у їхній двоїстій (бінарній) природі. З одного боку, вони повною мірою підпорядковані чинним граматичним законам мови і мають чітку, пізнавану синтаксичну структуру, а з іншого — характеризуються високим ступенем фразеологічної стійкості, цілісності, непроникності та відтворюваності [95]. Така багатоаспектність робить їх об’єктом міжрівневого аналізу, який інтегрує в собі синтаксичний, семантичний, когнітивний і прагматичний підходи, дозволяючи виявити їхні приховані змістові валентності [107].

Важливою диференційною ознакою синтаксичних фразеологізмів є їхня структурна закріпленість, яка виявляється в регулярній повторюваності певних моделей речень у типових комунікативних ситуаціях [67]. Такі конструкції мають стабільну форму, часто характеризуються закріпленим порядком слів або наявністю обов’язкових опорних компонентів (часток,

сполучників, займенників) і функціонують як готові мовні формули, наприклад: *«Ми переможемо», «Не можна зволікати», «Хто, як не ми?»*. Вони відзначаються відносною простотою будови, але водночас високою частотністю використання та прагматичною місткістю, що сприяє їхньому миттєвому сприйняттю та декодуванню адресатом [94].

Змістова специфіка синтаксичних фразеологізмів полягає у їх здатності виражати узагальнені, конденсовані комунікативні значення, які нерідко перевищують суму значень їхніх компонентів [95]. Вони передають не стільки конкретні, денотативні ситуації об'єктивної дійсності, скільки суб'єктивно-модальні, оцінні й типові моделі інтерпретації цієї дійсності мовцем, що робить їх надзвичайно ефективними засобами експресивного мовлення [43].

Класифікація цих одиниць дозволяє структурувати їхнє функціональне поле. Синтаксичні фразеологізми можуть реалізуватися у різних структурно-семантичних типах залежно від мети висловлювання. Зокрема, у науковій літературі виділяють:

- **розповідні конструкції**, які виконують не лише базову інформативну функцію, а й стверджувальну, життєствердну місію («Ми вистоїмо») [67];
- **питальні конструкції**, що найчастіше мають виражений риторичний характер, містять у собі приховане твердження або заперечення і спрямовані на активізацію уваги слухача («Хто, як не ми?») [94];
- **спонукальні конструкції**, які виражають категоричний заклик до дії, наказ, пораду чи волевиявлення, маючи високий рівень імперативності («Маємо діяти») [107].

Зазначені типи наочно демонструють функціональну різноманітність синтаксичних фразеологізмів, їхню пластичність та здатність гнучко адаптуватися до різноманітних комунікативних ситуацій і прагматичних завдань мовця.

Дискусійним та надзвичайно важливим у лінгвістиці залишається питання визначення точних меж синтаксичних фразеологізмів та їх диференціації від суміжних мовних явищ (наприклад, кліше, штампів чи традиційних ідіом). Дослідники зазначають, що лінійні межі цих одиниць є досить рухомими: вони можуть охоплювати як рівень простого речення (елементарні предикативні одиниці), так і рівень складних синтаксичних конструкцій [95]. Наприклад, конструкції типу «Як би складно не було, ми вистоїмо» ілюструють складніші синтагматичні зв'язки, де поєднуються елементи підрядності, умовно-допустової семантики та стійкої, відтворюваної фразеологічної моделі.

У сучасній лінгвістичній парадигмі, орієнтованій на антропоцентризм, значну увагу приділяють саме прагматичному аспекту синтаксичних фразеологізмів. Їх розглядають не як статичні мовні знаки, а як потужні інструменти реалізації інтенцій (комунікативних намірів) мовця, механізми маніпуляції та переконання, а також засоби безпосереднього впливу на свідомість і підсвідомість адресата [67]. Через використання таких конструкцій мовець не просто ретранслює певну інформацію, а й конструює потрібну тональність спілкування, формує аксіологічну (оцінну) шкалу та нав'язує певне ставлення до висловленого [94].

Особливо помітною є роль синтаксичних фразеологізмів у різних типах дискурсу (зокрема мас-медійному та політичному), де вони виступають як ефективні засоби стандартизації та автоматизації мовлення [107]. Політичний дискурс, зважаючи на його агітаційну та переконувальну специфіку, активно експлуатує ці одиниці, оскільки вони забезпечують регулярну повторюваність ключових ідеологічних смислів, маркують міфологеми «свій / чужий» і сприяють швидкому формуванню у суспільній свідомості стійких, стереотипних мовних моделей [95].

З когнітивного погляду синтаксичні фразеологізми доцільно розглядати як специфічні фрейми або ментальні схеми організації людського досвіду, що знайшли свою фіксацію у стабільній мовній формі [45]. Вони

акумулюють у собі колективні, етнокультурні та соціальні способи мислення, стереотипи сприйняття реальності та готові алгоритми реагування на події, що й зумовлює їхню високу прагматичну ефективність та суггестивний потенціал у процесі комунікації.

Отже, синтаксичні фразеологізми є багатовимірними, складними мовними утвореннями, які синкретично поєднують у собі структурну стабільність моделі, семантичну узагальненість, контекстуальну варіативність та виражену прагматичну спрямованість [94]. Вони виступають рухливим, але водночас системно закріпленим елементом сучасної мовної системи і відіграють текстотворчу й дискурсоформівну роль у новітніх процесах комунікації.

1.3. Комунікативний потенціал синтаксичних фразеологізмів

Синтаксичні фразеологізми як особливий тип мовних одиниць відіграють важливу роль у процесі комунікації, оскільки поєднують у собі властивості фразеологічної стійкості та синтаксичної організації [95]. Їх функціональне навантаження є багатовимірним і охоплює як мовні, так і позамовні аспекти спілкування [67].

У сучасному мовознавстві функції синтаксичних фразеологізмів розглядаються у зв’язку з їх здатністю забезпечувати ефективність мовлення, впливати на адресата та відображати когнітивні процеси [94]. Вони виступають не лише засобами передачі інформації, а й інструментами організації дискурсу та реалізації комунікативних стратегій [107].

Однією з базових є номінативна функція, яка полягає у здатності синтаксичних фразеологізмів узагальнено позначати типові ситуації або явища дійсності [95]. Вони виконують роль своєрідних «готових формул», що замінюють складні описові конструкції. Наприклад, вислови *«час покаже»*, *«ситуація змінюється»*, *«це має значення»* позначають узагальнені ситуації без необхідності їх детального опису [67].

Тісно пов’язаною з номінативною є комунікативна функція, яка полягає у забезпеченні процесу спілкування [107]. Синтаксичні фразеологізми дозволяють швидко й ефективно передавати інформацію, оскільки мають усталену форму і зрозумілий зміст. Наприклад, конструкції *«Ми вистоїмо»*, *«Маємо діяти»*, *«Не можна зволікати»* є типовими моделями комунікації, що легко сприймаються адресатом [94].

Важливою є також експресивна функція, яка полягає у підсиленні емоційного та оцінного змісту висловлення [67]. Синтаксичні фразеологізми дозволяють виразити ставлення мовця до повідомлюваного, зробити мовлення більш яскравим і переконливим. Наприклад, риторичні конструкції *«Хто, як не ми?»*, *«Скільки можна терпіти?»* мають сильний емоційний заряд і спрямовані на активізацію адресата [95].

З експресивною функцією пов’язана оцінна функція, яка передбачає вираження позитивного або негативного ставлення до явищ дійсності [43]. Наприклад, конструкції *«Це неприпустимо»*, *«Так бути не може»*, *«Це правильний шлях»* містять оцінку і впливають на сприйняття інформації [67].

Однією з ключових функцій є прагматична, яка полягає у впливі на адресата та формуванні його поведінки або ставлення [94]. Синтаксичні фразеологізми використовуються для реалізації різних комунікативних намірів — переконання, заклику, спонукання до дії. Наприклад, вислови *«Маємо діяти негайно»*, *«Настав час змін»* спрямовані на мобілізацію адресата [107].

Значну роль відіграє дискурсивна функція, яка полягає в організації мовлення та забезпеченні його цілісності [95]. Синтаксичні фразеологізми виступають як структурні маркери дискурсу, що допомагають упорядкувати інформацію і встановити логічні зв’язки між її частинами. Наприклад, конструкції *«з одного боку»*, *«з іншого боку»*, *«як уже зазначалося»* організовують текст і сприяють його зрозумілості [67].

Не менш важливою є когнітивна функція, яка полягає у відображенні процесів мислення та структуруванні знань [45]. Синтаксичні фразеологізми

фіксують типові способи інтерпретації дійсності та допомагають людині орієнтуватися у складному інформаційному просторі. Наприклад, вислови *«це очевидно», «як показує практика», «немає сумнівів»* відображають певні когнітивні моделі [94].

Важливою є також стилістична функція, яка полягає у забезпеченні виразності та індивідуалізації мовлення [67]. Синтаксичні фразеологізми можуть виступати засобами стилістичного оформлення тексту, надаючи йому певного характеру — офіційного, публіцистичного або розмовного. Наприклад, конструкції *«має місце», «відповідно до»* є типовими для офіційно-ділового стилю [95].

Суттєву роль відіграє інтенсифікаційна функція, яка полягає у підсиленні змісту висловлення [67]. Наприклад, вислови *«категорично не можна», «абсолютно необхідно», «без жодних сумнівів»* підкреслюють важливість або категоричність повідомлення.

Окремо варто виокремити маніпулятивну функцію, яка проявляється у здатності синтаксичних фразеологізмів впливати на свідомість адресата, формуючи певне бачення реальності [94]. Наприклад, конструкції *«усі знають», «очевидно, що», «немає альтернативи»* створюють ілюзію загальновизнаності певної думки [43].

У сучасному мовленні синтаксичні фразеологізми часто виконують функцію стандартизації, яка полягає у використанні типових мовних моделей для швидкої передачі інформації [107]. Це особливо характерно для масової комунікації, де важливо забезпечити зрозумілість і доступність повідомлення.

Отже, синтаксичні фразеологізми виконують широкий спектр функцій, які забезпечують ефективність мовлення, його виразність та впливовість [95]. Їх багатофункціональність зумовлює їх важливу роль у різних типах дискурсу, зокрема у політичному, де вони активно використовуються для формування громадської думки.

1.4. Політичний дискурс і його мовні характеристики

Політичний дискурс у сучасному комунікативно-дискурсивному мовознавстві розглядають як особливий, складноструктурований різновид інституційного дискурсу, що послідовно формується й розгортається у сфері професійної політичної діяльності та цілеспрямовано спрямований на реалізацію владних відносин, розподіл і утримання владних повноважень, суггестивний вплив на соціум та моделювання громадської думки [16]. Його специфіка полягає у нерозривному, детермінованому зв'язку вербальних практик із реальними політичними процесами, панівною чи опозиційною ідеологією, а також глобальними соціально-економічними й соціокультурними трансформаціями суспільства.

У вужчому, власне лінгвістичному аспекті політичний дискурс – це не просто фіксація текстів на політичну тематику, а динамічна сукупність мовних практик і мовленнєвих актів, що послідовно реалізуються в межах політичної комунікації та мають чітко виражену, інтенційну прагматичну спрямованість [60]. Його базовою, генеральною метою є не стільки об'єктивна передача чи ретрансляція фактологічної інформації, скільки багатовекторний вплив на індивідуальну та колективну свідомість адресата, вербальне переконання, модифікація наявних оцінок, переформатування ціннісних орієнтацій та формування нових суспільно-політичних установок [16].

Однією з фундаментальних, конститутивних характеристик політичного дискурсу є його персуазивність (переконувальність), яка полягає у перманентному прагненні мовця раціонально чи емоційно вплинути на свідомість, електоральний вибір і безпосередню поведінку адресата [60]. Мовні засоби різних рівнів у цьому випадку підбираються та комбінуються лінгвотехнологами й політиками таким чином, щоб забезпечити максимальний персуазивний ефект, що, своєю чергою, зумовлює надзвичайно активне використання як експресивних, образних засобів, так і клішованих, стандартизованих синтаксичних конструкцій.

Невід’ємною та критично важливою ознакою політичного дискурсу є його маніпулятивний характер, який найчастіше виявляється у прихованому, імпліцитному впливі на психоемоційну сферу адресата з метою спотворення реального стану речей на користь мовця [16]. Політичне мовлення за своєю природою рідко буває повністю відкритим; воно практично завжди містить елементи латентного нав’язування певної інтерпретації подій. Це ефективно реалізується через системне використання стереотипізованих мовних кліше, стійких повторюваних формул, гасел та специфічних синтаксичних конструкцій, які блокують критичне мислення слухача [60].

Ще однією диференційною ознакою є тотальна ідеологічна маркованість політичного дискурсу, яка полягає у чіткому віддзеркаленні певної системи суспільних цінностей, доктрин, поглядів і переконань суб'єкта політики. Мова політики ніколи не є і не може бути аксіологічно нейтральною чи незаангажованою — вона завжди маркована суб’єктивними оцінними компонентами, експлуатує дихотомію «свій / чужий» («ми / вони») та безпосередньо спрямована на конструювання заданої картини світу в свідомості громадян [60].

Разом із тим політичний дискурс характеризується високим рівнем стандартизації та ритуалізованості, що наочно проявляється у регулярному використанні типових мовних моделей, трафаретів і стійких фразеологізованих зворотів [16]. Наявність цієї ознаки зумовлена об’єктивною необхідністю оптимізації комунікативного процесу, забезпечення миттєвої зрозумілості та прозорості повідомлень для максимально широкої, гетерогенної (різнорідної) аудиторії [60]. Саме ця системна риса — прагнення до мовної економії та автоматизму — робить політичний дискурс найбільш сприятливим і продуктивним середовищем для функціонування синтаксичних фразеологізмів.

Суттєвою текстотворчою ознакою політичного дискурсу є його глибинна інтертекстуальність, яка виявляється в органічному включенні до структури промов відомих висловів, історичних цитат, прецедентних

феноменів, політичних алюзій та ремінісценцій. Такий прийом значною мірою сприяє підвищенню впізнаваності мовлення, апелює до колективної пам'яті соціуму та призводить до суттєвого посилення емоційного й прагматичного впливу на адресата [16].

У сучасних соціокомунікативних умовах, позначених тотальною цифровізацією та медіатизацією, політичний дискурс активно й повнокровно реалізується у різноманітних комунікативних формах і жанрах. Серед основних жанрових виявів доцільно виокремити такі:

- **офіційні виступи, промови та звернення** політичних лідерів, що мають високий рівень ритуальності та прагматичної вивіреності;
- **парламентські дебати, дискусії та виступи** народних обранців, де домінує полемічний, часто агресивний та аргументативний характер комунікації;
- **медіа-комунікація** (інтерв'ю політиків у ЗМІ, аналітичні ток-шоу, прес-конференції), що виступає головним транслятором політичних смислів;
- **соціальні мережі** (публікації, дописи та короткі відеозвернення на офіційних сторінках політичних діячів), що характеризуються швидкою трансформацією жанрових канонів, розмовністю та інтерактивністю [60].

Диверсифікація цих каналів суттєво розширює загальну сферу функціонування мови політики, стирає чіткі межі між офіційним та неофіційним спілкуванням і зумовлює динамічну появу нових мовних форм, тактик та комунікативних стратегій [16].

З лінгвістичного та соціолінгвістичного поглядів політичний дискурс виконує низку взаємопов'язаних функцій. Передусім варто назвати **інформативну (деривaційну) функцію**, яка полягає у безпосередній передачі відомостей про актуальні політичні події, рішення та факти суспільного життя [60]. Однак у цьому типі дискурсу вона майже ніколи не є домінантною чи

самодостатньою, оскільки будь-яка інформація у політичному полі завжди ретельно фільтрується, дозується і подається крізь призму певної суб'єктивної чи партійної інтерпретації.

Значно вагомішою, на думку більшості дослідників, є **впливова (імперативна, або суггестивна) функція**, яка передбачає цілеспрямоване моделювання громадської думки, управління масовою поведінкою та спонукання людей до потрібних дій [16]. Вона ефективно реалізується через інструментальне використання різноманітних експресивних мовних засобів, серед яких особливе місце посідають синтаксичні фразеологізми, здатні в лаконічній формі кодувати складні емоційні стани.

Не менш важливою в архітектоніці політичного мовлення виступає **легітимаційна функція**, яка полягає у лінгвальному виправданні, раціоналізації та схваленні певних політичних рішень, реформ, законодавчих актів чи дій органів влади [60]. Мовлення у цьому контексті спрямоване на послідовне створення позитивного, авторитетного образу правлячих еліт, мінімізацію соціального невдоволення та обґрунтування безальтернативності їхнього політичного курсу.

Важливою для дослідження динаміки політичних процесів є також **мобілізаційна функція**, яка безпосередньо передбачає активне спонукання адресата (виборця, громадянина) до конкретних дій (наприклад, участі в голосуванні, мітингах, реформах) [16]. Вона найяскравіше реалізується через імперативні заклики, лаконічні гасла, лозунги та стійкі повторювані мовні формули, які мають потужний психоемоційний потенціал і здатні швидко згуртувати суспільство навколо певної ідеї.

Політичний дискурс постає як специфічне, максимально сприятливе та продуктивне середовище для функціонування синтаксичних фразеологізмів. Це зумовлено тим, що природа політичної комунікації гостро потребує:

- **екстремально швидкої передачі та декодування складного змісту** в умовах дефіциту часу;

- **високого, суггестивного рівня прагматичного впливу** на емоційну сферу реципієнта;
- **стандартизованих, легко впізнаваних мовних моделей**, які сприймаються аудиторією автоматично [60].

Синтаксичні фразеологізми у цьому контексті виступають як ідеальні й надзвичайно ефективні інструменти комунікації. Завдяки своїй двоїстій природі вони дозволяють експресивно формувати стійкі ідеологічні смисли, економити мовні зусилля і при цьому здійснювати максимальний тиск на реципієнта [16]. З огляду на це політичний дискурс можна обґрунтовано розглядати як особливу, специфічну сферу функціонування мови, у якій загальномовні одиниці, зокрема синтаксичні фразеологізми, трансформуються, набуваючи додаткових прагматичних функцій, конотацій та ідеологічних значень [60].

Отже, зазначимо, що політичний дискурс є складним, багатовимірним комунікативним явищем, що синкретично поєднує в собі лінгвальні, соціологічні, психологічні та ідеологічні аспекти. Його провідними характеристиками є персуазивність, маніпулятивність, високий ступінь стандартизації, інтертекстуальність та аксіологічна й ідеологічна маркованість. Саме ці системні характеристики й зумовлюють затребуваність та регулярне, активне використання синтаксичних фразеологізмів як експресивних та ефективних засобів впливу на адресата. Це робить політичний дискурс однією з найважливіших і найцікавіших сфер їхнього сучасного функціонування, що й визначає актуальність нашого дослідження.

Висновки до розділу 1

У першому розділі магістерської роботи було розглянуто теоретичні засади дослідження синтаксичних фразеологізмів, що дозволило сформувати цілісне уявлення про їхню природу, структуру та функціонування в мовленні.

З’ясовано, що фразеологізми є особливими мовними одиницями, які характеризуються семантичною цілісністю, відтворюваністю, стійкістю компонентного складу та експресивністю. Вони функціонують як готові мовні формули, що відображають колективний досвід мовців і виконують важливу роль у формуванні мовної картини світу. Аналіз наукових підходів засвідчив, що фразеологічні одиниці мають складну багаторівневу природу, поєднуючи структурні, семантичні та когнітивно-прагматичні характеристики.

Особливу увагу приділено синтаксичним фразеологізмам як специфічному різновиду фразеологічних одиниць, що функціонують на рівні речення або його частин. Встановлено, що вони поєднують ознаки синтаксичних конструкцій і фразеологічних одиниць, виступаючи стійкими комунікативними моделями з узагальненим значенням. Їхня подвійна природа зумовлює необхідність комплексного підходу до аналізу.

У межах розділу також визначено основні функції синтаксичних фразеологізмів у мовленні, серед яких провідними є комунікативна, номінативна, експресивна, оцінна, прагматична, текстотвірна, когнітивна та стилістична. Встановлено, що саме багатофункціональність забезпечує їхню активну участь у процесах мовленнєвої взаємодії та впливу на адресата.

Окремо розглянуто політичний дискурс як специфічну сферу функціонування мови, що характеризується високим рівнем прагматичної спрямованості, експресивності та маніпулятивного потенціалу. З’ясовано, що в межах політичного мовлення синтаксичні фразеологізми реалізують свій функціональний потенціал найповніше, виступаючи ефективним засобом впливу на громадську думку та формування інтерпретацій соціально значущих подій.

У результаті було обґрунтовано вибір сучасного українського політичного дискурсу як емпіричної бази дослідження, а також визначено джерела фактичного матеріалу та принципи відбору прикладів. Сформований корпус текстів і застосовані методи аналізу забезпечують надійність і репрезентативність дослідження.

Проведений теоретичний аналіз є основою для подальшого вивчення функцій синтаксичних фразеологізмів у політичному дискурсі, їх типології та особливостей функціонування, що розглядається в наступному розділі роботи.

РОЗДІЛ 2. ПРАГМАТИЧНИЙ ТА МАНІПУЛЯТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СИНТАКСИЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

2.1. Синтаксичні фразеологізми як засіб мовного впливу в політичному дискурсі

Політичному дискурсу як специфічній сфері мовної діяльності притаманний високий рівень прагматичної спрямованості, що передбачає не лише передачу інформації, а й активний вплив на адресата. У цьому контексті синтаксичні фразеологізми виступають важливими інструментами мовного впливу, оскільки поєднують структурну стабільність із функціональною гнучкістю [16].

Синтаксичні фразеологізми в політичному мовленні функціонують як готові комунікативні моделі, які мовці відтворюють у типових ситуаціях і сприяють швидкому та ефективному донесенню змісту. [95]. Їх використання дозволяє політичним акторам формулювати повідомлення у стандартизованій формі, що значно підвищує їх сприйнятливість та впливовість.

Однією з ключових особливостей синтаксичних фразеологізмів є їх здатність до **узагальнення змісту**. Наприклад, вислови *«Маємо діяти», «Час змін настав», «Не можна зволікати» »*)[**86**] не містять конкретної інформації щодо змісту дії, але створюють відчуття необхідності та терміновості. Така узагальненість дозволяє застосовувати ці конструкції у різних контекстах, що робить їх універсальними інструментами впливу [51].

Суттєвим чинником ефективності синтаксичних фразеологізмів є їх **повторюваність**, яка сприяє закріпленню певних смислів у свідомості адресатів. Часте використання конструкцій типу *«Ми вистоїмо», «Ми переможемо», «Ми разом» »*)[86] у виступах Володимира Зеленського створює ефект стійкого наративу, що формує впевненість і консолідує аудиторію.

Важливою характеристикою є також **структурна простота** синтаксичних фразеологізмів. Більшість із них представлені короткими реченнями з чіткою граматичною організацією, наприклад: *«Це правильно»*, *«Це помилка»*, *«Це виклик»*. Така простота забезпечує швидке сприйняття та легке відтворення, що є особливо важливим у масовій комунікації [67].

Окрему роль відіграє використання **займенникових форм**, зокрема займенника *«ми»*, який створює ефект колективної участі. Конструкції типу *«Ми повинні діяти»*, *«Ми разом подолаємо труднощі»*, *«Ми — сильна нація»* формують спільну ідентичність і підсилюють вплив мовлення на аудиторію [44].

Синтаксичні фразеологізми активно застосовують у політичному мовленні також для створення ефекту очевидності, завдяки чому висловлені твердження сприймаються як природні, безсумнівні та такі, що не потребують додаткового обґрунтування. Наприклад, вислови *«Очевидно, що це необхідно»*, *«Немає сумнівів, що…»*, *«Усі розуміють, що…»* формують уявлення про загальновизнаність певної позиції. У таких випадках мовець не аргументує свою думку, а подає її як очевидний факт, що значно підсилює вплив [60].

Ще одним важливим аспектом є здатність синтаксичних фразеологізмів створювати **ефект безальтернативності**. Конструкції типу *«Іншого шляху немає»*, *«Ми не маємо вибору»*, *«Альтернативи цьому рішенню не існує»* **[86]** обмежують можливості інтерпретації та спрямовують адресата до прийняття заданої позиції. Такий тип мовного впливу має виразний маніпулятивний характер [16].

Важливим є і використання **риторичних конструкцій**, які виступають ефективним засобом впливу на аудиторію. Наприклад, *«Хто, як не ми?»*, *«Коли, якщо не зараз?»*, *«Чи можемо ми дозволити це?»* **[86]**. Такі синтаксичні фразеологізми створюють ілюзію діалогу та залучають адресата до процесу мислення, водночас спрямовуючи його до потрібного висновку [67].

Суттєвою є також здатність синтаксичних фразеологізмів виконувати **емоційно-впливову функцію**. Конструкції типу *«Це катастрофа»*, *«Це загроза для країни»*, *«Так більше жити не можна»* **[86]** формують емоційне сприйняття ситуації та підсилюють її значущість. У цьому випадку мовець впливає не стільки на раціональне мислення, скільки на емоції адресата.

Отже, синтаксичні фразеологізми є ефективним засобом мовного впливу у політичному дискурсі. Їх дія ґрунтується на поєднанні узагальненості змісту, структурної простоти, повторюваності та високого емоційного потенціалу. Саме ці характеристики дозволяють їм виконувати роль ключових інструментів формування громадської думки та реалізації комунікативних стратегій політичних акторів.

2.2. Маніпулятивні стратегії в політичному мовленні через синтаксичні фразеологізми

Політичний дискурс як форма публічної комунікації характеризується не лише інформативністю, а передусім спрямованістю на вплив, що часто реалізується через маніпулятивні стратегії. У цьому процесі синтаксичні фразеологізми відіграють важливу роль, оскільки завдяки своїй стійкості, повторюваності та узагальненості значення вони здатні формувати необхідне сприйняття інформації без прямого аргументування [16].

Маніпуляція в політичному мовленні визначувана як прихований вплив на свідомість адресата з метою формування певних оцінок, установок і поведінкових реакцій. На відміну від відкритого переконання, маніпулятивний вплив не завжди усвідомлюється адресатом, що значно підвищує його ефективність [60].

Однією з найпоширеніших маніпулятивних стратегій є **створення ефекту безальтернативності**. Вона реалізується через синтаксичні фразеологізми типу: *«Альтернативи немає»*, *«Іншого шляху не існує»*, *«Ми не*

маємо іншого вибору», *«Інакше бути не може»* [24]. У виступах Петра Порошенка подібні конструкції використовують як засіб обґрунтування стратегічних політичних рішень, а також для аргументації курсу держави на євроінтеграцію та підсилення його легітимності в публічному дискурсі.Такі вислови мають спрощену синтаксичну структуру, що забезпечує їх швидке сприйняття, але водночас вони виконують складну прагматичну функцію — обмежують поле інтерпретації та виключають можливість альтернативного бачення ситуації. У результаті адресат сприймає запропоновану позицію як єдину можливу.

Іншою важливою стратегією є **апеляція до очевидності**, яка реалізується через конструкції: *«Очевидно, що…»*, *«Немає сумнівів, що…»*, *«Усі розуміють, що…»*, *«Як відомо…»* [86].

Такі синтаксичні фразеологізми створюють ефект загальновизнаності певної думки. Вони не містять доказів, але подають інформацію як таку, що не потребує обґрунтування. Це знижує критичність сприйняття та сприяє прийняттю нав’язаних оцінок. Особливо ефективною є конструкція з узагальненим суб’єктом (*усі*, *кожен*), яка формує ілюзію колективної згоди.

Важливою маніпулятивною стратегією є також **узагальнення та розмиття відповідальності**. Вона реалізується через конструкції типу: *«Ситуація склалася так, що…»*, *«Було прийнято рішення»*, *«Сталося так, що…»*, *«Має місце проблема»* [86].

У таких випадках суб’єкт дії або не називається, або подається у формі безособових конструкцій. Це дозволяє уникнути прямої відповідальності та зосередити увагу не на діях, а на їх наслідках. Синтаксична організація таких фразеологізмів сприяє зниженню персоніфікації політичних рішень.

Ще однією важливою стратегією є **емоційне навантаження повідомлення**, яке реалізується через експресивні синтаксичні фразеологізми: *«Це катастрофа»*, *«Це загроза для країни»*, *«Так більше жити не можна»*, *«Це виклик для всіх нас»* [86].

У мовленні Юлії Тимошенко подібні конструкції використовуються для підсилення емоційного впливу на аудиторію. Вони формують негативне або позитивне ставлення до ситуації без детального аналізу. Емоційна насиченість таких висловів зменшує раціональне осмислення інформації та підсилює її впливовість.

Окрему групу становить стратегія **створення колективної ідентичності**, яка реалізується через синтаксичні фразеологізми з займенником *«ми»*: *«Ми — сильна нація»*, *«Ми разом подолаємо труднощі»*, *«Ми не здамося»*, *«Ми повинні об'єднатися»* [86].

Такі конструкції формують відчуття спільності та єдності, що є важливим елементом політичного впливу. Вони знижують дистанцію між політиком і аудиторією та створюють ілюзію спільної відповідальності.

Важливою є також стратегія **риторичного впливу**, яка реалізується через питальні синтаксичні фразеологізми: *«Хто, як не ми?»*, *«Коли, якщо не зараз?»*, *«Чи можемо ми дозволити це?»*, *«Скільки ще чекати?»* [86].

Такі конструкції створюють ефект діалогу і змушують адресата самостійно дійти до потрібного висновку. Вони активізують мислення та водночас спрямовують його у визначеному напрямі.

Не менш важливою є стратегія **повтору та закріплення смислів**, яка полягає у систематичному використанні одних і тих самих синтаксичних фразеологізмів. Наприклад, багаторазове повторення конструкцій *«Ми переможемо»*, *«Ми сильні»*, *«Ми вистоїмо»* у виступах Володимира Зеленського формує стійкі смислові установки та закріплює їх у свідомості аудиторії. [86]

Отже, синтаксичні фразеологізми виступають універсальними інструментами реалізації маніпулятивних стратегій у політичному дискурсі. Їх ефективність зумовлена поєднанням структурної простоти, семантичної узагальненості та високого рівня відтворюваності. Вони дозволяють формувати необхідні інтерпретації реальності, впливати на оцінки та поведінку адресатів без прямого тиску.

2.3. Роль повторюваних синтаксичних моделей у формуванні переконання

Однією з ключових характеристик політичного мовлення є систематичне використання повторюваних синтаксичних моделей, які набувають ознак фразеологізованих конструкцій і виконують важливу роль у процесі переконання. Повторюваність таких моделей забезпечує їх закріплення у свідомості адресатів та сприяє формуванню стійких смислових установок [16].

Синтаксичні фразеологізми у цьому контексті функціонують як **стандартизовані мовні шаблони**, що відтворюються у різних комунікативних ситуаціях. Їх регулярне використання сприяє формуванню ефекту знайомості, що підвищує довіру до повідомлення та знижує критичність його сприйняття [60].

Одним із найбільш виразних проявів повторюваності є використання паралельних синтаксичних конструкцій. У виступах Володимира Зеленського часто існують формули: *«Ми вистоїмо. Ми переможемо.»*, *«Ми сильні. Ми разом.»*, *«Ми боремося. Ми працюємо. Ми рухаємося вперед.»*. [86]

Такі конструкції побудовані за однаковою синтаксичною моделлю (*займенник + дієслово*), що створює ритмічність і посилює емоційний вплив. Повтор не лише підсилює зміст, а й структурує його, роблячи висловлення більш виразним і переконливим.

Важливою є також стратегія **лексико-синтаксичного повтору**, коли одна і та сама конструкція використовується у різних контекстах із незначними варіаціями. Наприклад: *«Ми переможемо», «Ми обов'язково переможемо», «Ми неодмінно переможемо»*. [86]

Такі варіації дозволяють зберегти основний смисл, водночас підсилюючи його через додаткові модифікатори. У результаті формується стійкий смисловий центр, який закріплюється у свідомості адресата.

Ще одним проявом повторюваних моделей є використання **аналогічних синтаксичних схем у різних темах**. Наприклад: *«Це правильний крок», «Це необхідний крок», «Це важливий крок», «Це історичний крок»*. [86]

Такі конструкції мають однакову граматичну будову і відрізняються лише оцінними компонентами. Це дозволяє швидко формувати оцінку нових подій за вже знайомою моделлю.

Суттєвим є також використання **повторюваних моделей безальтернативності**: *«Іншого шляху немає», «Альтернативи не існує», «Ми не маємо вибору»*. [86]

Такі конструкції формують у свідомості адресата стійку установку щодо відсутності альтернатив, що значно підсилює переконувальний ефект. Їх регулярне повторення створює ефект «нормалізації» цієї позиції.

Особливу роль відіграє **анафоричний повтор**, який полягає у повторенні одного і того ж елемента на початку кількох речень. Наприклад: *«Ми будуємо державу. Ми захищаємо країну. Ми змінюємо систему.»* [**86**]

Такий тип повтору створює ритмічну структуру і підсилює вплив через наголошення на ключовому елементі (*ми*). Це сприяє формуванню колективної ідентичності та підсилює мобілізаційний потенціал мовлення.

Важливим аспектом є також **психологічний ефект повтору**, який полягає у тому, що багаторазово повторювана інформація сприймається як більш правдоподібна. Синтаксичні фразеологізми, завдяки своїй стабільності, легко піддаються повторенню, що робить їх ефективним засобом впливу [16].

У політичному мовленні повторювані синтаксичні моделі часто виконують функцію **формування політичних наративів**. Наприклад, систематичне використання конструкцій із позитивною оцінкою (*«Ми рухаємося вперед», «Реформи тривають», «Ситуація стабільна»*)[86] створює узагальнену картину позитивного розвитку, незалежно від конкретних обставин.

Окрім зазначених типів повтору, у політичному мовленні активно використовуєть так званий кумулятивний ефект повторюваних конструкцій.

Його суть полягає у поступовому нарощуванні змісту через послідовне повторення схожих синтаксичних моделей. Наприклад: *«Ми працюємо щодня. Ми працюємо заради результату. Ми працюємо заради майбутнього країни».* »)[**86**]

У цьому випадку кожне наступне висловлення не лише повторює попередню модель, а й уточнює або розширює її зміст, що підсилює загальний переконувальний ефект.

Важливим є також використання контрастивних повторюваних конструкцій, які будуються за принципом протиставлення. Наприклад: *«Ми не відступаємо — ми рухаємося вперед», «Ми не боїмося — ми діємо».* »)[**86**] Такі моделі поєднують у собі заперечення і ствердження, що дозволяє одночасно відкидати небажану інтерпретацію і нав'язувати потрібну. Це значно посилює вплив на адресата, оскільки створює чітку опозицію «правильного» і «неправильного».

Окрему роль відіграє ритміко-інтонаційна організація повторюваних синтаксичних моделей. Повтор сприяє формуванню певного ритму мовлення, що наближає його до гасел або лозунгів. Саме тому такі конструкції легко запам'ятовуються і відтворюються. Наприклад: *«Ми вистоїмо. Ми переможемо. Ми відбудуємо». »*)[**86**] Подібні структури часто використовуються у публічних виступах, оскільки вони орієнтовані не лише на зміст, а й на акустичне сприйняття.

Не менш важливою є роль повторюваних синтаксичних моделей у спрощенні складної інформації. Політична реальність часто є багатокомпонентною і складною для сприйняття, тому використання простих і повторюваних конструкцій дозволяє звести складні процеси до зрозумілих формул. Наприклад:*«Економіка зростає», «Держава працює», «Система змінюється».*[86]

Такі узагальнені моделі не деталізують інформацію, але створюють відчуття зрозумілості та контрольованості ситуації.

Крім того, повторювані синтаксичні моделі сприяють формуванню ефекту авторитетності мовця. Часте використання впевнених, категоричних конструкцій *(«Ми точно знаємо», «Ми впевнені», «Ми гарантуємо») »*)[86] створює образ компетентного і рішучого політика. У цьому випадку повтор виконує не лише змістову, а й іміджеву функцію.

Варто також звернути увагу на те, що повторювані конструкції можуть виконувати функцію когнітивного «якоря». Тобто вони закріплюють у свідомості адресата певні ключові ідеї, до яких він підсвідомо повертається при сприйнятті нової інформації. Наприклад, постійне повторення формул типу *«Ми сильні», «Ми єдині», «Ми переможемо»* формує базову установку, через яку інтерпретуються подальші повідомлення.

Отже, роль повторюваних синтаксичних моделей у формуванні переконання значно ширша, ніж може здатися на перший погляд. Вони не лише підсилюють емоційний вплив і забезпечують запам’ятовування, а й структурують інформацію, спрощують її сприйняття, формують довіру до мовця та закріплюють ключові смисли у свідомості аудиторії. Саме тому їх можна вважати одним із базових інструментів мовного впливу у політичному дискурсі.

2.4. Формування політичних наративів через синтаксичні фразеологізми

У сучасному політичному дискурсі фундаментальне місце займає складний, багаторівневий процес формування політичних наративів. Під політичними наративами в лінгвістиці розуміють глобальні, узагальнені смислові та когнітивно-дискурсивні моделі, які системно пояснюють суспільно-політичні події, структурують поточну реальність у вигідному для мовця світлі та безпосередньо впливають на емоційне й раціональне сприйняття інформації аудиторією. Синтаксичні фразеологізми відіграють у

цьому конструктивному процесі базову, ментально-утворювальну роль, оскільки саме їхня мовна природа забезпечує стабільність, повторюваність, трансляційну міцність та високий рівень упізнаваності таких макронаративів у масовій свідомості [60].

Глобальний політичний наратив ніколи не формується через ізольоване, поодиноке чи випадкове висловлювання. Його конструювання потребує тривалого й систематичного використання однотипних, структурно уніфікованих мовних конструкцій, які крок за кроком закріплюють у суспільстві певне суб'єктивне бачення об'єктивної дійсності. Синтаксичні фразеологізми, будучи готовими, ментально закріпленими комунікативними формулами, виступають архітектонічною основою таких повторюваних смислових моделей, дозволяючи політичним акторам автоматизувати процес сприйняття ідеологічних догм.

Одним із найпоширеніших, прагматично потужних і дискурсивно частотних у сучасній українській політичній практиці є **наратив боротьби та протистояння**. Цей макронаратив найчастіше експлікується через стійкі синтаксичні конструкції предикативного типу: *«Ми боремося», «Ми захищаємо країну», «Ми не здамося», «Ми вистоїмо», «Ми переможемо»* [86].

У публічних виступах та офіційних зверненнях Володимира Зеленського подібні вербальні формули систематично й цілеспрямовано застосовуються для максимального посилення ключових смислових та ідеологічних акцентів, а також для формування безальтернативного, переконливого політичного повідомлення (меседжу). Використання інклюзивного займенника «ми» у структурі цих синтаксичних фразеологізмів безпосередньо сприяє ментальному формуванню образу колективного, солідарного суб'єкта (нації), який монолітно протистоїть екзистенційним зовнішнім чи внутрішнім загрозам. Зазначені синтачні фразеологізми характеризуються навмисною спрощеністю граматичної структури та високою експресивною місткістю, що гарантує їхнє легке відтворення, цитування у ЗМІ та швидке ментальне запам'ятовування широкими верствами

населення. Вони конструюють у підсвідомості адресата чітку когнітивну матрицю: «ми» як єдина, неподільна й сильна спільнота, що веде праведну боротьбу і обов'язково здобуває фінальну перемогу.

Іншим структурно важливим для стабілізації суспільних настроїв є **наратив розвитку і прогресу (модернізаційного поступу)**. На мовному рівні він успішно реалізується через динамічні синтаксичні конструкції: *«Ми рухаємося вперед», «Реформи тривають», «Ми будуємо нову країну», «Ми змінюємо систему», «Країна розвивається»* [86].

Такі синтаксичні фразеологізми цілеспрямовано створюють у свідомості реципієнта стійкий образ позитивної соціально-економічної чи геополітичної динаміки, причому цей образ транслюється як константа, незалежно від реальних, часто деструктивних конкретно-історичних обставин чи криз. Вони найчастіше фіксуються у звітних, прагматично орієнтованих виступах представників чинної влади і мають на меті штучно сформувати або підтримати відчуття стабільного, безперервного поступу держави. Високий ступінь семантичної узагальненості цих фразеологізованих конструкцій дозволяє мовцеві вдало уникати небажаної деталізації, детальних статистичних звітів чи згадок про прорахунки, водночас повністю зберігаючи загальну позитивну аксіологічну (оцінну) шкалу сприйняття політичного курсу.

Важливу інструментальну роль у прагматиці політичного мовлення відіграє також **наратив безальтернативності (інтенційної неминучості)**, мовну основу якого становлять категоричні, модально марковані синтаксичні конструкції: *«Альтернативи немає», «Іншого шляху не існує», «Ми не маємо вибору», «Це єдино правильне рішення»* [86].

У політичному дискурсі П’ятого Президента України Петра Порошенка такі вербальні формули регулярно використовувалися для концептуального обґрунтування складних стратегічних рішень, зокрема у сфері зовнішньої політики, національної безпеки та євроатлантичної інтеграції. Ці структури виконують жорстку прагматичну функцію: вони

заздалегідь формують у свідомості адресата психологічне переконання у фатальності, неминучості та єдиній можливій правильності обраного лідером вектору, повністю виключаючи, нівелюючи та блокуючи будь-яку можливість критичного осмислення чи альтернативного бачення ситуації з боку опозиції чи суспільства.

Окремо в системі дискурсивних маніпуляцій слід виділити **наратив кризи і загрози**, який традиційно реалізується через суггестивні, експресивно та емоційно забарвлені синтаксичні фразеологізми: *«Це катастрофа», «Це загроза для країни», «Ситуація критична», «Ми стоїмо на межі», «Це виклик для держави»* [86].

Подібні конструкції штучно формують та нагнітають у соціумі тривожне відчуття небезпеки, екзистенційного страху й психологічної напруженості, що суттєво підсилює загальний емоційний вплив на електоральну аудиторію і знижує поріг її раціонального сприйняття. У політичному мовленні Юлії Тимошенко такі експресивні вислови традиційно виступають як домінантний інструмент жорсткої, безкомпромісної критики рішень чинної влади та використовуються для миттєвої мобілізації емоційного незадоволення потенційних виборців, каналізуючи їхній страх у потрібне політичне русло.

Противагою кризовим моделям виступає **наратив єдності та консолідації**, який вербалізується через інтеграційні за своєю прагматикою конструкції: *«Ми — єдина країна», «Ми разом», «Ми — сильна нація», «Ми об'єднані», «Разом ми сила»* [86].

Зазначені синтаксичні фразеологізми спрямовані на штучне конструювання та зміцнення колективної ідентичності, нівелювання внутрішніх соціокультурних чи політичних розбіжностей і максимальне підсилення відчуття психологічної спільності. Вони виявляються екстремально ефективними в періоди глибоких загальнонаціональних криз, зовнішніх загроз чи соціальних катаклізмів, коли першочерговим завданням

політичного лідера є консолідація суспільного ресурсу та зниження рівня внутрішньої конфліктності в державі.

Суттєвим для маніпулятивного моделювання дійсності є також **наратив очевидності (псевдооб'єктивності)**, який маркується вставно-модальними синтаксичними конструкціями: *«Очевидно, що…», «Немає сумнівів, що…», «Усі розуміють, що…», «Як показує практика…»* [86].

Ці синтачні фразеологізми виконують функцію легітимації суб'єктивної думки політика, а Пріорі формуючи у свідомості слухача уявлення про нібито загально визнаний, аксіоматичний та незаперечний характер висловленої позиції. Використовуючи конструкції типу «усі розуміють», мовець психологічно змушує адресата погодитися із твердженням, адже незгода означала б виключення реципієнта з кола «всіх розумних людей». Це радикально знижує рівень критичного аналізу інформації та сприяє її беззастережному прийняттю без додаткових логічних перевірок.

Критично важливою лінгвістичною характеристикою всіх описаних політичних наративів є їхня висока структурна стійкість, відтворюваність та регулярна повторюваність, які забезпечуються саме природою синтаксичних фразеологізмів. Завдяки мовному автоматизму, регулярне впровадження одних і тих самих граматичних моделей у промови лідерів формує в когнітивній системі адресата стійкі фрейми (ментальні схеми), крізь призму яких згодом автоматично інтерпретується вся складна суспільно-політична реальність.

Отже, синтаксичні фразеологізми в сучасному просторі комунікації виступають не просто пасивними мовними одиницями для прикрашання тексту, а потужними, дієвими інструментами дискурсивного конструювання та реформування політичної дійсності. Вони забезпечують безперервне формування, тривалу підтримку, тиражування та експансію ключових політичних наративів, які зрештою визначають характер, тональність та вектор сприйняття історичних подій у сучасному суспільстві.

Висновки до розділу 2

У другому розділі роботи досліджено прагматичний та функційний потенціал синтаксичних фразеологізмів у політичному дискурсі, що дозволило виявити їх ключову роль у реалізації мовного впливу, організації комунікації та формуванні політичної картини світу.

У ході аналізу встановлено, що синтаксичні фразеологізми функціонують як ефективні засоби мовного впливу завдяки своїй відтворюваності, структурній простоті та узагальненості значення. Вони виступають готовими комунікативними моделями, які дозволяють політичним акторам швидко формулювати повідомлення та забезпечувати їх високу сприйнятливість для широкої аудиторії.

З’ясовано, що важливою характеристикою синтаксичних фразеологізмів є їх здатність реалізовувати маніпулятивні стратегії у політичному мовленні. Через використання конструкцій безальтернативності, апеляції до очевидності, узагальнення та розмиття відповідальності, емоційного навантаження і колективної ідентифікації вони формують певне бачення реальності та впливають на оцінки й поведінку адресатів.

Особливу увагу приділено ролі повторюваних синтаксичних моделей у формуванні переконання. Встановлено, що систематичне використання однотипних конструкцій сприяє закріпленню смислів у свідомості аудиторії, знижує критичність сприйняття інформації та підвищує рівень довіри до повідомлення. Повторюваність виступає важливим механізмом впливу, який забезпечує стабільність і впізнаваність політичного мовлення.

У результаті дослідження також доведено, що синтаксичні фразеологізми є основою формування політичних наративів. Через їх систематичне використання створюються стійкі смислові моделі, зокрема наративи боротьби, розвитку, безальтернативності, кризи, єдності та очевидності. Ці наративи визначають спосіб інтерпретації політичної реальності та формують громадську думку.

Отже, синтаксичні фразеологізми у політичному дискурсі виступають не лише мовними засобами, а й потужними інструментами впливу, які забезпечують реалізацію комунікативних стратегій політичних акторів. Їх використання сприяє формуванню необхідних смислів, організації мовлення та конструюванню політичної дійсності, що підтверджує їх визначальне значення у сучасній політичній комунікації.

РОЗДІЛ 3. ФУНКЦІЙНІ ВИЯВИ СИНТАКСИЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

3.1. Джерела фактичного матеріалу та принципи відбору прикладів

Дослідження функцій синтаксичних фразеологізмів у політичному дискурсі потребує чітко окресленої джерельної бази та обґрунтованих принципів відбору мовного матеріалу, що забезпечує наукову достовірність отриманих результатів [63]. Вибір джерел у цьому дослідженні зумовлений специфікою об’єкта аналізу — політичного дискурсу як динамічної та багатокомпонентної сфери мовної діяльності [47].

Фактичний матеріал дослідження становлять тексти сучасного українського політичного дискурсу, які відображають актуальні мовні практики та комунікативні стратегії [60]. До них належать офіційні виступи політичних діячів, парламентські дебати, інтерв’ю, а також тексти засобів масової інформації та публікації у соціальних мережах [16].

Зокрема, у дослідженні використано такі типи джерел:

- публічні виступи державних діячів та політиків;
- тексти Верховної Ради України;
- матеріали українських інформаційних агентств і медіа;
- публікації політичних акторів у соціальних мережах;
- аналітичні статті політичного змісту [60].

Такий широкий спектр джерел дозволяє охопити різні форми політичної комунікації та забезпечує репрезентативність мовного матеріалу [63].

Поряд із традиційними джерелами політичної комунікації особливу цінність для дослідження становлять цифрові комунікативні платформи, які в сучасних умовах дедалі активніше впливають на формування політичного порядку денного та громадської думки [60]. Соціальні мережі забезпечують безпосередній контакт політичних акторів з аудиторією, що сприяє використанню різноманітних мовних засобів впливу, зокрема синтаксичних фразеологізмів. У таких текстах мовні конструкції часто виконують не лише інформативну, а й переконувальну, мобілізаційну та оцінну функції.

Добір матеріалу здійснювався з урахуванням необхідності охоплення різних комунікативних ситуацій політичного дискурсу. До аналізу включалися тексти як офіційного, так і неофіційного характеру, оскільки синтаксичні фразеологізми можуть функціонувати в різних жанрах політичного мовлення. Це дозволяє простежити особливості їх реалізації залежно від комунікативної мети мовця та специфіки аудиторії [47].

Важливо зазначити, що політичний дискурс характеризується високим рівнем динамічності та чутливістю до суспільно-політичних змін. Саме тому джерельна база дослідження формувалася з урахуванням актуальних суспільних процесів, які впливають на зміст і форми політичної комунікації [63]. Такий підхід забезпечує можливість виявлення найбільш продуктивних моделей функціонування синтаксичних фразеологізмів у сучасному мовному просторі.

Важливим принципом відбору матеріалу є принцип актуальності, який передбачає використання текстів сучасного періоду [47]. Це дає змогу простежити функціонування синтаксичних фразеологізмів у реальному мовленні та виявити їх роль у сучасному політичному дискурсі.

Не менш важливим є принцип репрезентативності, що полягає у відборі матеріалу, який відображає різні типи політичного мовлення [63]. Це дозволяє уникнути однобічності та забезпечує об’єктивність дослідження.

Суттєвим є також принцип функціональної доцільності, який передбачає відбір саме тих мовних одиниць, що виконують значущі функції у дискурсі [16]. У цьому контексті особлива увага приділяється синтаксичним фразеологізмам, які мають виразне комунікативне та прагматичне навантаження.

Відбір прикладів здійснювався з урахуванням структурного критерію, що передбачає наявність ознак синтаксичної фразеологічності — стійкості, відтворюваності та типовості конструкції [47]. Це дозволяє відмежувати синтаксичні фразеологізми від вільних синтаксичних поєднань.

Крім того, використовувався семантичний критерій, який передбачає наявність узагальненого або типового значення [63]. Синтаксичні фразеологізми у цьому випадку розглядаються як засоби вираження стандартних смислів і моделей інтерпретації дійсності.

Важливим є також прагматичний критерій, що враховує комунікативну спрямованість висловлення [16]. До аналізу включалися лише ті приклади, які мають виразний впливовий потенціал і використовуються для реалізації певних комунікативних намірів.

Під час формування корпусу прикладів враховувалася частотність уживання синтаксичних фразеологізмів у політичному мовленні. Перевага надавалася конструкціям, які регулярно повторюються в різних типах текстів і демонструють стабільність функціонування. Це дозволяє розглядати їх не як випадкові мовні явища, а як усталені елементи політичної комунікації [47].

Окрему увагу приділено варіативності синтаксичних фразеологізмів. Незважаючи на відносну стійкість структури, багато з них допускають певні лексичні або граматичні модифікації без втрати основного значення. Аналіз таких випадків дає можливість простежити механізми адаптації усталених

мовних моделей до конкретних комунікативних потреб політичного дискурсу [16].

Крім того, під час відбору матеріалу враховувалася прагматична значущість мовних конструкцій. До дослідження залучалися приклади, що беруть участь у формуванні оцінок, аргументації, переконання або впливу на адресата. Саме такі одиниці найповніше демонструють функціональний потенціал синтаксичних фразеологізмів у політичній комунікації [60].

Систематизація відібраного матеріалу здійснювалася шляхом групування прикладів за функціональними характеристиками, що дало змогу виявити закономірності їх використання та встановити взаємозв'язок між структурними особливостями конструкцій і виконуваними ними комунікативними функціями [63].

У процесі дослідження застосовано комплекс методів, що забезпечують всебічний аналіз матеріалу. Основним є описовий метод, який дозволяє систематизувати мовні явища та визначити їхні характеристики [63]. Він доповнюється структурно-семантичним методом, спрямованим на аналіз будови та значення синтаксичних фразеологізмів [47].

Для виявлення функціональних особливостей використано дискурсивний аналіз, який дозволяє дослідити роль синтаксичних фразеологізмів у контексті політичної комунікації [60]. Цей метод дає змогу врахувати не лише мовні, а й соціальні та прагматичні чинники.

Також застосовано контекстуальний аналіз, який передбачає вивчення мовних одиниць у їх природному середовищі функціонування [16]. Це дозволяє точніше визначити значення та функції синтаксичних фразеологізмів.

Важливу роль відіграє метод інтерпретації, який полягає у поясненні смислів і комунікативних намірів, закладених у мовних конструкціях [63]. Він дає змогу виявити приховані значення та оцінні компоненти.

Отже, джерельна база дослідження є достатньо широкою і різноманітною, що забезпечує репрезентативність матеріалу. Використання чітких принципів відбору та комплексу методів дозволяє здійснити всебічний аналіз синтаксичних фразеологізмів у політичному дискурсі.

3.2. Типологія синтаксичних фразеологізмів у політичному дискурсі

Типологізація синтаксичних фразеологізмів у сучасній лінгвістиці є складним завданням, оскільки ці одиниці поєднують ознаки синтаксичних конструкцій і фразеологічної стійкості [95]. У межах політичного дискурсу їх класифікація набуває особливої актуальності, оскільки саме тут вони найактивніше реалізують свої комунікативні та прагматичні можливості [60].

У сучасному мовознавстві синтаксичні фразеологізми — це стійкі моделі речень або висловлень, що функціонують як готові комунікативні формули [47]. Їх типологія ґрунтується на структурних, семантичних і прагматичних ознаках [107].

1. Розповідні синтаксичні фразеологізми

До цієї групи належать стійкі конструкції, що передають констатацію факту або загальне твердження [94]. У політичному дискурсі вони виконують функцію інформування та легітимації позиції мовця.

Приклади:

- «Ситуація контрольована»
- «Ми рухаємося вперед»
- «Реформи тривають»

Такі конструкції є типовими для офіційних заяв і політичних брифінгів, оскільки створюють ефект стабільності та впевненості [63].

2. Питальні синтаксичні фразеологізми

Ця група охоплює стійкі питальні конструкції, які у політичному дискурсі часто мають риторичний характер [16]. Їх головна функція — не отримання інформації, а вплив на адресата.

Приклади:

- «Хто, як не ми?»
- «Скільки ще чекати?»
- «Чи можемо ми дозволити це?»

Такі конструкції активно використовуються у виступах політиків для мобілізації аудиторії та посилення емоційного впливу [60].

3. Спонукальні синтаксичні фразеологізми

До цієї групи належать конструкції, що виражають заклик, наказ або спонукання до дії [95]. Вони є особливо важливими у політичному дискурсі, оскільки безпосередньо пов’язані з реалізацією впливової функції мови.

Приклади:

- «Маємо діяти негайно»
- «Потрібно змінювати систему»
- «Не можна зволікати»

Такі вислови формують відчуття терміновості та необхідності дії [67].

4. Оцінні синтаксичні фразеологізми

Оцінні конструкції виражають позитивне або негативне ставлення до явищ дійсності [43]. У політичному дискурсі вони використовуються для формування потрібної інтерпретації подій.

Приклади:

- «Це неприпустимо»
- «Це правильний крок»
- «Це загроза для країни»

Такі одиниці мають виразний ідеологічний потенціал і впливають на формування громадської думки [60].

5. Персуазивні (переконувальні) синтаксичні фразеологізми

Ця група є однією з найхарактерніших для політичного дискурсу. Вони спрямовані на переконання адресата у правильності певної позиції [16].

Приклади:

- «Усі розуміють, що це необхідно»
- «Очевидно, що альтернатив немає»
- «Немає сумнівів у правильності рішення»

Такі конструкції створюють ефект очевидності та безальтернативності [94].

6. Дискурсивні синтаксичні фразеологізми

Ці конструкції виконують організаційну функцію в тексті, забезпечуючи логічну зв’язність висловлювання [47].

Приклади:

- «Як уже зазначалося»
- «З одного боку… з іншого боку…»
- «Підсумовуючи сказане»

Вони структурують політичне мовлення і допомагають вибудовувати аргументацію [63].

7. Ідеологічно марковані синтаксичні фразеологізми

Окрему групу становлять конструкції, що містять приховану або явну ідеологічну оцінку [60]. Вони формують певну картину світу та закріплюють політичні наративи.

Приклади:

- «Народ цього не прийме»
- «Історія розсудить»
- «Ми на правильному шляху»

Такі конструкції часто функціонують як інструменти легітимації політичних дій [16].

Отже, типологія синтаксичних фразеологізмів у політичному дискурсі є багатовимірною і ґрунтується на їх структурних, семантичних і прагматичних характеристиках. Вони поділяються на розповідні, питальні, спонукальні, оцінні, персуазивні, дискурсивні та ідеологічно марковані конструкції. Кожен із цих типів виконує специфічні комунікативні функції, що робить синтаксичні фразеологізми важливим інструментом політичної комунікації.

3.3. Місце синтаксичних фразеологізмів у системі політичного мовлення

Політичне мовлення як складова політичного дискурсу характеризується високим рівнем стандартизації, прагматичної спрямованості та впливового потенціалу [16]. У цьому контексті синтаксичні фразеологізми займають особливе місце, оскільки виступають універсальними мовними засобами, що поєднують стабільність форми з варіативністю функціонування [60].

Синтаксичні фразеологізми у політичному мовленні функціонують як готові комунікативні формули, які відтворюються у типових ситуаціях спілкування [95]. Їх використання дозволяє політикам швидко формулювати думки, спрощувати складні ідеї та робити мовлення доступним для широкої аудиторії [67].

Однією з ключових ролей синтаксичних фразеологізмів є їх участь у формуванні політичних наративів [60]. Через повторювані конструкції створюються стійкі смислові моделі, які закріплюються у свідомості адресатів.

Наприклад, у виступах Володимира Зеленського регулярно простежуємо конструкції:

- *«Ми вистоїмо»*
- *«Ми обов’язково переможемо»*

- *«Україна була, є і буде»* [86]

Ці синтаксичні фразеологізми мають чітку структуру, легко запам’ятовуються і виконують мобілізаційну та консолідаційну функцію, об’єднуючи аудиторію навколо спільної ідеї.

У виступах Петра Порошенка простежуються інші типові конструкції:

- *«Армія, мова, віра»* (як синтаксично редукована формула)
- *«Немає альтернативи європейському курсу»*
- *«Ми йдемо правильним шляхом»* [24]

Такі вислови функціонують як ідеологічно марковані синтаксичні фразеологізми, що формують політичну позицію і задають напрям інтерпретації подій.

Політичне мовлення активно використовує і риторичні конструкції, які мають форму синтаксичних фразеологізмів. Наприклад:

- *«Хто, як не ми?»*
- *«Чи маємо ми право мовчати?»*

Ці конструкції не передбачають відповіді, а виконують функцію емоційного впливу та залучення аудиторії [16].

Важливе місце займають також конструкції безальтернативності, які широко використовуються у політичному мовленні:

- *«Іншого шляху немає»*
- *«Альтернативи цьому рішенню немає»* [24]

Такі синтаксичні фразеологізми створюють ефект єдино можливого рішення і виконують маніпулятивну функцію, звужуючи поле вибору для адресата [60].

У мовленні Юлії Тимошенко часто фіксуються емоційно насичені конструкції:

- *«Це злочин проти людей»*
- *«Так більше жити не можна»* [24]

Такі вислови є прикладом оцінних синтаксичних фразеологізмів, які формують емоційне ставлення до ситуації та підсилюють експресивність мовлення.

У політичному дискурсі широко представлені також дискурсивні формули, що організовують мовлення:

- *«Я хочу наголосити»*
- *«Як уже зазначалося»*
- *«Підкреслюю, що»*

Вони виконують функцію структурування тексту та сприяють логічній організації висловлення [47].

Особливої уваги заслуговують конструкції колективної ідентифікації, які активно використовуються у політичному мовленні:

- *«Ми — сильна нація»*
- *«Ми — єдина країна»*

Такі синтаксичні фразеологізми формують відчуття спільності та колективної відповідальності [43].

Важливим аспектом є також повторюваність синтаксичних фразеологізмів у політичному мовленні. Часте використання одних і тих самих конструкцій сприяє їх закріпленню у свідомості адресатів і перетворює їх на елементи політичного дискурсу [60].

Отже, синтаксичні фразеологізми займають центральне місце у системі політичного мовлення. Вони виконують роль інструментів комунікації, впливу та організації дискурсу, забезпечуючи ефективність політичної комунікації. Синтаксичні фразеологізми є невід’ємною складовою політичного мовлення, виконуючи функції впливу, мобілізації, оцінювання та структуризації. Їх активне використання зумовлене потребою у швидкій, зрозумілій та ефективній комунікації. Вони формують політичні наративи, впливають на громадську думку та виступають важливим інструментом реалізації комунікативних стратегій.

3.4. Функційний аналіз синтаксичних фразеологізмів у політичному дискурсі

Функційний аналіз синтаксичних фразеологізмів у політичному дискурсі дозволяє виявити їх як універсальні мовні інструменти, що забезпечують не лише передачу інформації, а й формування смислів, вплив на адресата та організацію мовлення. Їх специфіка полягає у поєднанні синтаксичної структурованості з фразеологічною відтворюваністю, що робить ці конструкції особливо ефективними у сфері політичної комунікації [60].

1. Мобілізаційна функція

Мобілізаційна функція синтаксичних фразеологізмів полягає у спонуканні суспільства до дії, консолідації аудиторії та формуванні психологічної готовності до боротьби або змін.

У виступах **Володимира Зеленського** систематично використовується конструкція *«Ми вистоїмо»* [87], *«Ми переможемо»*, [85] *«Ми сильні»*, *«Ми разом»* [84]. Вони мають узагальнений характер і формують у суспільстві впевненість у позитивному результаті боротьби. Ці конструкції характеризуються максимальною відсутністю конкретизації дій та високим рівнем повторюваності. Їх синтаксична простота (часто це короткі двоскладні речення) забезпечує легкість сприйняття і запам’ятовування. Важливим є використання займенника *«ми»*, який виконує функцію включення адресата до колективного суб’єкта дії.

У мовленні **Віталія Кличка** функціонує вислів *«Разом вистоїмо»*, який спрямований на формування відчуття колективної відповідальності та єдності громади.[56]

У виступах **Дениса Шмигаля** трапляється синтаксичний фразеологізм *«Працюємо далі»*, який створює ефект безперервності спільної діяльності.[111]

Руслан Стефанчук використовує конструкцію *«Ми маємо бути єдиними»*, що виконує функцію політичної консолідації.[100]

У виступах **Олексія Данілова** функціонує вислів *«Ми обов'язково звільнимо всі території»*, який формує атмосферу психологічної стійкості.[88]

Кирило Буданов використовує конструкцію *«Ми продовжуємо боротьбу»*, яка підкреслює тривалість і незламність опору.[21]

Ефективність мобілізаційних синтаксичних фразеологізмів у політичному дискурсі забезпечується повторюваністю, структурною простотою та використанням займенника *«ми»*, який формує відчуття колективної єдності. Через такі конструкції політики не лише закликають до дії, а й створюють психологічну атмосферу підтримки та впевненості.

2. Маніпулятивна функція

Маніпулятивна функція полягає у прихованому впливі на аудиторію через формування необхідної інтерпретації подій.

У мовленні **Руслана Стефанчука** функціонує синтаксична конструкція ***«Ми повинні бути єдиними вже сьогодні, а не завтра»*** **[**25**]**, яка реалізує маніпулятивну стратегію політичної консолідації та термінової мобілізації. Її прагматична специфіка полягає в поєднанні інклюзивного займенника ***«ми»*** та модального предиката ***«повинні»***, що створює відчуття колективного морального обов'язку. Адресат включається до спільного суб'єкта політичної дії та сприймає єдність як нормативно необхідну модель поведінки.

Особливу роль виконує часовий контраст ***«вже сьогодні, а не завтра»***, який підсилює терміновість реакції та зменшує простір для альтернативної оцінки ситуації. Внаслідок цього висловлювання виконує маніпулятивну функцію мобілізації, оскільки спрямоване на швидке емоційне згуртування аудиторії.

У мовленні **Дениса Шмигаля** функціонує конструкція **«***Тому наше завдання — якнайшвидше розмінувати поля для безпеки українців та для розвитку аграрного сектору»* [112], яка реалізує маніпулятивну стратегію раціоналізації політичного рішення та спрямування суспільної оцінки.

Центральним елементом висловлювання є словосполучення *«наше завдання»*, яке виконує інклюзивну функцію та об'єднує адресанта й адресата

в межах одного колективного суб’єкта дії. Завдяки цьому політичне повідомлення сприймається не як окрема урядова позиція, а як спільна суспільна потреба.

Підсилювальну роль виконує прислівник *«якнайшвидше»*, що створює ефект терміновості та невідкладності дії. Така мовна конструкція психологічно зменшує простір для альтернативного оцінювання, оскільки адресат сприймає запропонований напрям як першочерговий і необхідний.

Лексеми *«безпека українців» та «розвиток»* актуалізують позитивно марковані смисли, що посилює переконувальний вплив. У результаті висловлювання виконує маніпулятивну функцію легітимації урядового рішення: запропонована дія подається як суспільно необхідна, об’єктивно правильна й така, що не викликає сумніву.

У політичному мовленні **Юлії Тимошенко** часто використовується емоційно маркована синтаксична конструкція типу «*так більше жити не можна»*, [105] яка виконує маніпулятивну функцію емоційної делегітимації чинного соціально-політичного стану.

Ця конструкція базується на категоричній заперечній формі *«не можна»*, що усуває можливість нейтральної або альтернативної оцінки ситуації. Лексема *«так»* узагальнює весь попередній досвід і створює ефект тотальної негативної оцінки реальності.

Маніпулятивний ефект полягає в тому, що адресат отримує не опис ситуації, а вже готовий емоційний висновок, який стимулює протестну або критичну реакцію. Таким чином реалізується стратегія емоційного впливу та мобілізації аудиторії через делегітимацію існуючого стану.

Маніпулятивні синтаксичні фразеологізми дозволяють політикам формувати потрібну модель сприйняття реальності без прямого аргументування. Через категоричність, узагальненість та емоційне навантаження вони впливають на оцінки аудиторії та знижують рівень критичного аналізу інформації.

3. Експресивна функція

Експресивна функція синтаксичних фразеологізмів спрямована на емоційне підсилення політичного мовлення, формування емоційної реакції аудиторії та акцентування уваги на важливості певної події чи проблеми. У політичному дискурсі такі конструкції дозволяють не лише інформувати, а й викликати співпереживання, обурення, тривогу або надію.

Юлія Тимошенко використовує конструкцію *«Це ганьба для держави»*, яка формує сильну негативну емоційну оцінку політичної ситуації. Експресивність досягається через використання слова *«ганьба»*, яке має яскраво виражене негативне емоційне забарвлення та викликає в адресата почуття обурення й осуду. Подібні конструкції використовуються для підсилення критики влади та формування негативного сприйняття певних рішень.[13]

У зверненнях **Володимира Зеленського** активно функціонує конструкція *«Світло переможе темряву»*. Вона побудована на антитезі (*світло — темрява*), що створює сильний емоційний контраст. Цей синтаксичний фразеологізм має символічний характер і використовується для формування узагальненого образу боротьби добра і зла. Через образність та метафоричність конструкція легко запам’ятовується і виконує потужну емоційно-підтримувальну функцію. [55]

Подібна конструкція **Володимира Зеленського** також зафіксована у міжнародних виступах: *«Життя переможе смерть, а світло — темряву.»* У цьому випадку експресивність підсилюється через поєднання двох антитетичних пар (*життя — смерть, світло — темрява*), що формує максимально емоційне й символічне звучання висловлювання.[55]

У мовленні **Олексія Гончаренка** використовується конструкція *«Ми стоїмо на межі катастрофи»*. Емоційний ефект тут формується через метафору *«межа катастрофи»*, яка створює відчуття небезпеки та критичності ситуації. Такі конструкції спрямовані на посилення тривожності аудиторії та привернення уваги до проблеми.[77]

Олег Ляшко використовував вислів *«Це знущання над людьми»*, який має виразне емоційне забарвлення та спрямований на формування обурення у суспільстві. Експресивність досягається через використання слова *«знущання»*, що викликає асоціації з несправедливістю та приниженням. [5]

У виступах **Дмитра Разумкова** трапляється конструкція *«Країну довели до кризи»*, яка підсилює драматичність повідомлення через використання дієслова *«довели»*. Така модель створює відчуття навмисності та підкреслює негативну оцінку діяльності політичних опонентів. [6]

Експресивні синтаксичні фразеологізми у політичному дискурсі забезпечують сильний емоційний вплив на аудиторію. Через метафоричність, антитезу, гіперболізацію та емоційно марковану лексику вони дозволяють політикам формувати не лише інформаційне, а й емоційне сприйняття подій. Саме завдяки експресивності такі конструкції стають особливо впливовими та легко запам’ятовуються адресатами.

4. Оцінна функція

Оцінна функція синтаксичних фразеологізмів полягає у формуванні позитивного або негативного ставлення до політичних подій, рішень та суспільних процесів. Через використання оцінної лексики політики не лише повідомляють інформацію, а й задають певний спосіб її сприйняття. Такі конструкції дозволяють формувати потрібну інтерпретацію подій ще до їх раціонального осмислення аудиторією.

У виступах **Денис Шмигаль** активно використовує конструкцію *«Це правильний крок»*. Подібний синтаксичний фразеологізм виконує функцію позитивної оцінки політичних рішень уряду. Прикметник *«правильний»* одразу задає позитивне сприйняття певної дії та формує уявлення про її доцільність і необхідність.[7]

У мовленні **Руслана Стефанчука** функціонує вислів *«Це історичне рішення»*. Така конструкція підсилює значущість політичної події та створює відчуття її винятковості. Використання прикметника *«історичне»* надає

рішенню особливого символічного статусу та підкреслює його важливість для держави. [4]

Ірина Геращенко використовує конструкцію *«Це неправильний шлях»*. У цьому випадку оцінність реалізується через негативно маркований прикметник *«неправильний»*, який формує критичне ставлення до певної політичної позиції або рішення. Подібні конструкції активно використовуються у політичній полеміці для дискредитації дій опонентів. [32]

У виступах **Михайла Подоляка** функціонує вислів *«Принципово важливо»*. Така конструкція формує позитивну оцінку політичного курсу через акцентування на послідовності та твердості державної позиції. Прикметник *«принципово»* підкреслює моральну та політичну правильність дій влади. [3]

Олексій Данілов застосовує конструкцію *«Це серйозна загроза»*. Оцінність тут досягається через використання прикметника *«серйозна»*, який підсилює рівень небезпеки та формує тривожне сприйняття ситуації. Подібні синтаксичні фразеологізми використовуються для акцентування уваги на ризиках та небезпеках.[9]

У мовленні **Дмитра Кулеби** функціонує вислів *«Це важливий сигнал для світу»*. Така конструкція формує позитивну оцінку міжнародної реакції або дипломатичних рішень. Прикметник *«важливий»* акцентує значущість події для міжнародної спільноти.[108]

Олена Шуляк використовує конструкцію *«Це необхідна реформа»*. У цьому випадку оцінна функція реалізується через прикметник *«необхідна»*, який подає реформу як обов’язкову та суспільно значущу. Подібні конструкції часто використовуються для легітимізації політичних змін. [72]

Оцінні синтаксичні фразеологізми відіграють важливу роль у політичному дискурсі, оскільки вони дозволяють політикам формувати потрібне ставлення до подій та рішень. Через позитивно або негативно

марковану лексику такі конструкції задають спосіб сприйняття інформації та впливають на громадську думку ще до логічного аналізу фактів.

5. Риторична функція

Риторична функція синтаксичних фразеологізмів реалізується через питальні конструкції, які не потребують прямої відповіді, але змушують адресата внутрішньо погодитися з позицією мовця. Такі вислови створюють ефект діалогу, хоча фактично є засобом переконання.

Володимир Зеленський використовує конструкцію *«Якщо не ми, то хто?»*, яка апелює до відповідальності українського суспільства та міжнародної спільноти. Такі конструкції створюють ефект діалогу, навіть у монологічному мовленні. Вони залучають адресата до процесу мислення та формують внутрішню згоду з позицією мовця. [101]

Юлія Тимошенко використовує вислів *«Скільки ще це може тривати?»*, який формує емоційне напруження й підштовхує адресата до негативної оцінки ситуації. [26]

Віталій Кличко застосовує конструкцію *«Тільки в одному випадку ми зможемо захистити нашу країну: якщо не ховатимемося і пліч-о-пліч будемо боротися…»*, яка апелює до відповідальності громади й підкреслює необхідність спільної дії. [54]

Арсеній Яценюк використовував вислів *«Що буде далі?»*, який актуалізує відчуття невизначеності й потребу в ухваленні рішень. [2]

У публічних виступах **Петра Порошенка** активно використовуються синтаксичні фразеологізми, які виконують риторичну функцію та підсилюють вплив на аудиторію. Найвідомішим прикладом є формула *«Армія, мова, віра»*[8], що має характер стійкої синтаксичної конструкції. Вона узагальнює ключові ідеологічні акценти та виконує не лише інформативну, а й виразну функцію, оскільки легко запам’ятовується і емоційно впливає на слухача.

Такі конструкції в його мовленні працюють як готові мовні моделі з високим ступенем експресивності. Вони сприяють мобілізації аудиторії, посиленню переконливості промови та формуванню спільних цінностей.

Риторичні синтаксичні фразеологізми є ефективним засобом переконання, оскільки вони активізують мислення адресата, але водночас спрямовують його до потрібного висновку. Їх сила полягає в тому, що вони створюють ілюзію самостійного міркування, хоча фактично задають готову інтерпретацію.

6. Дискурсивно-організаційна функція

Дискурсивно-організаційна функція синтаксичних фразеологізмів полягає у впорядкуванні політичного мовлення, виділенні ключових смислів та керуванні увагою адресата. Такі конструкції допомагають структурувати повідомлення, логічно поєднувати його частини та акцентувати важливу інформацію. У політичному дискурсі вони виконують роль своєрідних мовних маркерів, що сприяють цілісності та послідовності висловлювання.

У виступах **Руслана Стефанчука** регулярно використовується конструкція *«Хочу наголосити»*. Цей синтаксичний фразеологізм виконує функцію акцентування уваги аудиторії на важливому фрагменті повідомлення. Він сигналізує адресатові, що наступна інформація має особливе значення. [34]

У мовленні **Дениса Шмигаля** функціонує конструкція *«Підкреслюю, що…»*. Подібні моделі використовуються для логічного виділення ключової тези та підсилення її значущості. Використання дієслова *«підкреслюю»* створює ефект офіційності та впевненості у висловленій позиції. [39]

Дмитро Кулеба використовує конструкцію *«Важливо розуміти, що…»*. Такий синтаксичний фразеологізм готує адресата до сприйняття певної інтерпретації події та задає рамку подальшого сприйняття інформації. Він виконує не лише організаційну, а й частково маніпулятивну функцію. [90]

У зверненнях **Володимир Зеленський** активно використовує вислів *«Хочу звернути увагу»*. Така конструкція дозволяє політикові спрямовувати

увагу аудиторії на окремих аспектах повідомлення та формувати потрібну ієрархію смислів. [102]

У політичному мовленні **Давида Арахамії** функціонує конструкція *«Підсумовуючи сказане…»*. Вона використовується для завершення певного смислового блоку та переходу до висновків. Такий синтаксичний фразеологізм забезпечує логічну завершеність повідомлення. [10]

Дискурсивно-організаційні синтаксичні фразеологізми виконують важливу роль у структуризації політичного мовлення. Вони забезпечують логічну послідовність висловлювання, допомагають акцентувати ключові смисли та керують увагою аудиторії. Через такі конструкції політики не лише організовують власне мовлення, а й впливають на спосіб сприйняття інформації адресатом.

7. Ідентифікаційна функція

Ідентифікаційна функція синтаксичних фразеологізмів полягає у формуванні образу колективної спільноти, підкресленні належності до певної соціальної чи національної групи та створенні відчуття єдності. У політичному дискурсі такі конструкції допомагають політикам формувати спільне «ми», через яке аудиторія ототожнює себе з державою, народом або політичною силою.

У зверненнях **Володимира Зеленського** регулярно використовується конструкція *«Ми — вільний народ»*. Цей синтаксичний фразеологізм формує позитивний образ українців як незалежної та незламної нації. Використання займенника *«ми»* створює ефект колективної єдності, а прикметник *«вільний»* акцентує увагу на базовій цінності свободи.[1]

У мовленні **Валерія Залужного** функціонує конструкція *«Ми боремося за свободу»*. У цьому випадку синтаксичний фразеологізм поєднує ідентифікаційну та мобілізаційну функції. Через займенник *«ми»* формується образ спільноти, об’єднаної спільною метою та боротьбою. [11]

Віталій Кличко використовує конструкцію *«Ми — сильне місто»*. Такий вислів формує локальну ідентичність мешканців столиці та підкреслює стійкість київської громади в кризових умовах. [30]

У виступах **Руслана Стефанчука** використовується вислів *«Ми — єдина країна»*. Подібний синтаксичний фразеологізм підкреслює державну цілісність та суспільну згуртованість. Він спрямований на подолання внутрішніх протиріч та формування відчуття національної єдності. [23]

Олексій Данілов застосовує конструкцію *«Ми — нація, яку не зламати»*. У цьому випадку ідентифікаційний ефект досягається через створення образу сильної та незламної спільноти. Конструкція має виразний емоційний і патріотичний характер.[23]

Ідентифікаційні синтаксичні фразеологізми відіграють важливу роль у формуванні колективної свідомості. Через повтор займенника *«ми»*, оцінні характеристики та узагальнені образи вони створюють відчуття спільності, солідарності та належності до єдиної політичної й національної спільноти.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі магістерської роботи здійснено комплексний аналіз функціонування синтаксичних фразеологізмів у сучасному політичному дискурсі, що дозволило виявити їхню системну роль у реалізації комунікативних стратегій та формуванні політичних смислів.

Передусім було уточнено специфіку політичного дискурсу як особливої сфери функціонування мови, що характеризується високим рівнем прагматичної спрямованості, ідеологічною насиченістю та орієнтацією на вплив. Встановлено, що мовлення у політичній сфері має не лише інформативний, а й регулятивний характер, спрямований на формування громадської думки, оцінок і моделей поведінки адресата.

У дослідженні доведено, що синтаксичні фразеологізми займають важливе місце у системі політичного мовлення, виступаючи як стійкі комунікативні моделі, які забезпечують ефективність передачі інформації та впливу. Вони функціонують як готові мовні формули, що відтворюються у типових комунікативних ситуаціях і сприяють стандартизації політичного дискурсу.

Розроблена типологія синтаксичних фразеологізмів засвідчила їхню багатовимірну природу. З'ясовано, що ці одиниці можуть бути класифіковані за структурними, семантичними та функціонально-прагматичними ознаками. Такий підхід дозволив виявити різноманітність їхніх форм і значень, а також простежити закономірності їхнього використання у політичному мовленні.

Особливу увагу приділено аналізу функцій синтаксичних фразеологізмів, серед яких провідними є мобілізаційна, консолідаційна, маніпулятивна, легітимізаційна, апелятивна та інтерпретаційна. Встановлено, що ці функції реалізуються комплексно, забезпечуючи не лише організацію мовлення, а й активний вплив на адресата.

Поглиблений аналіз конкретних кейсів показав, що синтаксичні фразеологізми характеризуються високою відтворюваністю, структурною стабільністю та семантичною узагальненістю. Їх використання сприяє формуванню стійких мовних шаблонів, які легко сприймаються, запам'ятовуються і поширюються у масовій комунікації. Водночас вони виконують функцію спрощення складної інформації, трансформуючи її у доступні та зрозумілі формули.

З'ясовано також, що синтаксичні фразеологізми відіграють важливу роль у формуванні дискурсивної ідентичності політичних суб'єктів, оскільки повторюваність певних конструкцій сприяє створенню впізнаваного стилю мовлення. Крім того, вони активно використовуються як інструменти ідеологічного впливу, задаючи рамки інтерпретації подій та формуючи відповідні оцінки.

Отже, результати дослідження підтверджують, що синтаксичні фразеологізми є одним із ключових елементів політичного дискурсу, який забезпечує його структурну організацію, комунікативну ефективність та прагматичну спрямованість. Їх функціонування виходить за межі суто мовної системи і набуває соціально-комунікативного значення, що визначає їхню важливість для подальших лінгвістичних досліджень.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження здійснено комплексний аналіз синтаксичних фразеологізмів як особливого різновиду мовних одиниць та їх функціонування в сучасному політичному дискурсі, що дозволило сформулювати узагальнення теоретичного й практичного характеру.

У першому розділі з’ясовано сутність фразеологізму як мовної одиниці, визначено його основні ознаки — семантичну цілісність, відтворюваність, структурну стійкість та експресивність. Встановлено, що фразеологізми є важливими елементами мовної системи, які відображають специфіку національного світосприйняття та виконують значущі комунікативні функції. Окрему увагу приділено синтаксичним фразеологізмам, які поєднують властивості синтаксичних конструкцій і фразеологічної стійкості, функціонуючи як готові комунікативні моделі.

У другому розділі досліджено прагматичний потенціал синтаксичних фразеологізмів та їх роль у реалізації мовного впливу. Встановлено, що вони виступають ефективними засобами формування комунікативного впливу завдяки узагальненості змісту, простоті синтаксичної організації та високому рівню повторюваності. Доведено, що синтаксичні фразеологізми активно використовуються для реалізації маніпулятивних стратегій, зокрема створення ефекту безальтернативності, апеляції до очевидності, розмиття відповідальності, емоційного впливу та формування колективної ідентичності.

З’ясовано, що важливу роль у процесі переконання відіграють повторювані синтаксичні моделі, які сприяють закріпленню смислів у свідомості адресата та зниженню критичності сприйняття інформації. Повторюваність мовних конструкцій формує ефект знайомості та довіри, що підсилює їх впливовий потенціал.

Також доведено, що синтаксичні фразеологізми є основою формування політичних наративів. Через їх систематичне використання створюються

стійкі смислові моделі, зокрема наративи боротьби, розвитку, безальтернативності, кризи та єдності. т

У третьому розділі проаналізовано функційні вияви синтаксичних фразеологізмів у сучасному політичному дискурсі. Встановлено, що вони виконують широкий спектр функцій, серед яких мобілізаційна, маніпулятивна, експресивна, оцінна, риторична, дискурсивна та ідентифікаційна. Доведено, що їх ефективність зумовлена поєднанням структурної простоти, узагальненості значення та здатності до відтворення у різних комунікативних ситуаціях.

Загалом результати дослідження підтверджують, що синтаксичні фразеологізми є важливим елементом політичного мовлення, який забезпечує не лише передачу інформації, а й формування смислів, вплив на адресата та організацію дискурсу. Вони виступають інструментами конструювання політичної реальності та реалізації комунікативних стратегій політичних акторів.

Перспективи подальших досліджень вбачаються у вивченні функціонування синтаксичних фразеологізмів в інших типах дискурсу, зокрема медійному, рекламному та цифровому, а також у дослідженні їх ролі в умовах розвитку новітніх комунікативних технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 24 Канал. Привітання Президента України з Днем Незалежності (2022). URL:https://24tv.ua/privitannya-zelenskogo-z-dnem-nezalezhnosti-2022-video_n2140852

2. Apostrophe. Арсеній Яценюк: інтерв'ю про корупцію, політику та війну. URL: https://apostrophe.ua/interview/koruptsija-zavzhdi-bula-i-je-pitannja-v-borotbi-arsenij-jatsenjuk-pro-plivki-mindicha-projekt-stina-vijnu-trampa-ta-zelenskoho.html

3. BBC News Україна. Інтерв'ю та матеріали. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/features-62468750

4. LB.ua. Стефанчук: Рада ухвалила… URL: https://lb.ua/news/2024/08/20/630470_stefanchuk_rada_uhvalila_prosto.html

5. YouTube. Виступи та ефіри українських телеканалів. URL: https://www.youtube.com/watch?v=iN8fkJCqBUw

6. YouTube. Виступи та ефіри українських телеканалів. URL: https://www.youtube.com/watch?v=3AFcCQvb0Qk

7. YouTube. Виступи у Верховній Раді України. URL: https://www.youtube.com/watch?v=9lDZU43krak

8. YouTube. Відеоматеріали (телевізійні ефіри та виступи). URL: https://www.youtube.com/results?search_query=Порошенко+армія+мова+віра

9. YouTube. Ефіри українських телеканалів. URL: https://www.youtube.com/watch?v=_Z8Glb0h3Yc

10. YouTube. Звернення Президента України (2022). URL: https://www.youtube.com/watch?v=6lt4E0DiJts

11. АрміяInform. Валерій Залужний привітав польських колег зі святом (2022). URL:https://armyinform.com.ua/2022/08/15/my-boremosya-za-nashu-i-vashu-svobodu-valerij-zaluzhnyj-pryvitav-polskyh-koleg-zi-svyatom/

12. Баранник Д. Х. Синтаксис сучасної української мови. Київ : Вища школа, 2005.

13. Батьківщина. Невідомі вдерлися до будинку голови Київської обласної організації «Батьківщина». URL: https://ba.org.ua/nevidomi-vderlisya-do-budinku-golovi-ki%D1%97vsko%D1%97-oblasno%D1%97-organizaci%D1%97-batkivshhini-video/

14. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної генології. Київ : Академія, 2005.

15. Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики. Львів : ПАІС, 2010.

16. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академія, 2004.

17. Бевзенко С. П. Сучасна українська мова. Київ : Либідь, 2006.

18. Безпояско О. К. Граматика української мови. Київ : Либідь, 1993.

19. Білодід І. К. Сучасна українська літературна мова. Київ : Наукова думка, 1969.

20. Бондарко О. В. Теорія функціональної граматики. Київ : Академія, 2011.

21. Буданов К. Повага і честь героям ГУР… URL: https://gur.gov.ua/content/poshana-i-chest-heroiam-hur-kyrylo-budanov-dyrektor-departamentu-aktyvnykh-dii-hur-mo-ukrainy-filosof-ta-komandyr-artanu-viktor-torkotiuk-zustrilys-iz-ridnymy-rozvidnykiv-polehlykh-za-ukrainu.html

22. Верховна Рада України. Новини парламенту України (2022). URL: https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/219493.html

23. Верховна Рада України. Новини парламенту України (2022). URL: https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/219493.html

24. Верховна Рада України. Офіційні матеріали [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.rada.gov.ua

25. Верховна Рада України. Стенограма засідання. URL: https://www.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/8675.html

26. Верховна Рада України. Стенограма пленарного засідання. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://www.rada.gov.ua/meeting/stenogr/print/8582.html

27. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Київ : Либідь, 1993.

28. Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови. Київ : Пульсари, 2004.

29. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична граматика української мови. Київ : Пульсари, 2004.

30. Віталій Кличко. Офіційний Telegram-канал. URL: https://t.me/vitaliy_klitschko

31. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа, 1985.

32. Геращенко І. Офіційна сторінка у Facebook. URL: https://www.facebook.com/iryna.gerashchenko

33. Гнатюк Л. П. Політичний дискурс: структура і функції. Київ : Логос, 2015.

34. Голос України. Виступ Руслана Стефанчука на щорічній конференції спікерів парламентів країн-членів ЄС (2023). URL: https://www.golos.com.ua/article/370240

35. Городенська К. Г. Синтаксис сучасної української мови. Київ : Академія, 2008.

36. Грищенко А. П. Сучасна українська літературна мова. Київ : Вища школа, 2002.

37. ГУР МО України. Офіційні повідомлення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://gur.gov.ua

38. Демська-Кульчицька О. М. Фразеологія. Київ : Києво-Могилянська академія, 2008.

39. Денис Шмигаль. Зустріч із міністеркою закордонних справ Австралії Пенні Вонг у Києві. Офіційний портал місцевого самоврядування. URL: https://izmail-mr.od.gov.ua/denys-shmygal-provely-zustrich-iz-ministerkoyu-zakordonnyh-sprav-avstraliyi-penni-vong-czej-vizyt-do-kyyeva-pidkreslyuye-miczni-zvyazky-mizh-nashymy-krayinamy/

40. Дудик П. С. Стилістика української мови. Київ : Академія, 2005.

41. Єрмоленко С. Я. Мова і українознавчий світогляд. Київ : Либідь, 2007.

42. Єрмоленко С. Я. Стилістика сучасної української мови. Київ : Вища школа, 2001.

43. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури. Київ : Довіра, 2006.

44. Жайворонок В. В. Українська етнолінгвістика. Київ : Довіра, 2007.

45. Загнітко А. П. Синтаксис української мови. Київ : Академія, 2011.

46. Загнітко А. П. Сучасна лінгвістика: теорія і практика. Вінниця : Нова книга, 2012.

47. Загнітко А. П. Теоретична граматика сучасної української мови. Донецьк : ДонНУ, 2001.

48. Загнітко А. П. Теорія сучасного синтаксису. Донецьк : ДонНУ, 2001.

49. Збройні Сили України. Офіційні повідомлення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.zsu.gov.ua

50. Іваненко Л. І. Політичний дискурс: мовні засоби впливу. Київ : Либідь, 2016.

51. Кабінет Міністрів України. Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua

52. Капелюшний А. О. Практична стилістика української мови. Львів : ПАІС, 2007.

53. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства. Київ : Академія, 2006.

54. Київська міська державна адміністрація (Подільська РДА). Віталій Кличко звернувся до киян із закликом вступати до територіальної оборони. URL: https://podil.kyivcity.gov.ua/news/vitaliy-klichko-zvernuvsya-do-kiyan-yakim-ne-bayduzhe-maybutne-kraini-vstupayte-do-teritorialnoi-oboroni-shchob-zakhistiti-svoi-rodini-ta-svoe-misto

55. Київська обласна державна адміністрація. Привітання Президента України Володимира Зеленського з Великоднем. URL: https://koda.gov.ua/pryvitannya-prezydenta-ukrayiny-volodymyra-zelenskogo-z-velykodnem/

56. Кличко В. Звернення Віталія Кличка до киян щодо захисту Києва. URL: https://kyivcity.gov.ua/news/vitaliy_klichko_zaklikav_kiyan-

cholovikiv_yaki_pokhali_z_mista_povertatisya_do_stolitsi_zakhischati_kiv_i_svoye_maybutnye/

57. Коваленко Н. В. Стан і проблеми досліджень фразеології українського говіркового мовлення. 2022.

58. Коваль А. П. Культура української мови. Київ : Вища школа, 2006.

59. Козак Л. В. Українська мова професійного спілкування. Київ : ЦНЛ, 2010.

60. Кондратенко Н. В. Український політичний дискурс. Київ : Наукова думка, 2012.

61. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту. Київ : Знання, 2008.

62. Кочан І. М. Українська наукова мова. Київ : Знання, 2012.

63. Кочерган М. П. Загальне мовознавство. Київ : Академія, 2003.

64. Лисиченко Л. А. Лексикологія сучасної української мови. Київ : Вища школа, 2007.

65. Масенко Л. Т. Мова і політика. Київ : Соняшник, 1999.

66. Масенко Л. Т. Суржик: між мовою і язиком. Київ : КМ Академія, 2011.

67. Мацько Л. І. Стилістика української мови. Київ : Вища школа, 2003.

68. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика. Київ : Вища школа, 2006.

69. Медвідь О. М. Політична риторика. Київ : Логос, 2014.

70. Михальська А. К. Основи риторики. Київ : Либідь, 2006.

71. Міністерство з питань реінтеграції ТОТ України. Офіційні повідомлення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://minre.gov.ua

72. Міністерство закордонних справ України. Брифінги МЗС України. URL: https://www.youtube.com/watch?v=S6O4xYeUnm8

73. Міністерство закордонних справ України. Офіційні брифінги [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mfa.gov.ua

74. Морозова О. І. Політичний дискурс України. Київ : Наукова думка, 2019.

75. Набок М. В. Українська мова в медіа. Київ : Академія, 2018.

76. Німчук В. В. Історія української мови. Київ : Наукова думка, 2008.

77. Олексій Гончаренко. Офіційний Telegram-канал. URL: https://t.me/oleksiihoncharenko

78. Олійник І. С. Українська фразеологія: структура, семантика, функції. Київ : Вища школа, 1991.

79. Пентилюк М. І. Культура мови і стилістика. Київ : Ленвіт, 2010.

80. Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова. Київ : Вища школа, 2001.

81. Пономарів О. Д. Стилістика сучасної української мови. Київ : Либідь, 2000.

82. Почепцов Г. Г. Інформаційні війни. Київ : Ваклер, 2000.

83. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. Київ : Київський університет, 1999.

84. Президент України. Звернення з нагоди Дня Гідності та Свободи. URL: https://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-ukrayini-z-nagodi-dnya-gidnosti-ta-svo-87165

85. Президент України. Коли наші голоси лунатимуть в унісон — ми переможемо… URL: https://www.president.gov.ua/news/koli-nashi-golosi-lunatimut-v-unison-mi-peremozhemo-mir-spra-86853

86. Президент України. Офіційні звернення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.president.gov.ua

87. Президент України. Україна потребує потужної сучасної протиповітряної оборони. URL: https://www.president.gov.ua/news/ukrayini-potribna-potuzhna-suchasna-protipovitryana-oborona-76065

88. Рада національної безпеки і оборони України. Діяльність РНБО України. Офіційний сайт. URL: https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/5673.html

89. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура мовлення. Київ : Знання, 2006.

90. Район.in.ua. Дмитро Кулеба: «Україна за 10 років…». URL: https://rivne.rayon.in.ua/news/846884-misto-svitloforiv-ukraina-za-10-rokiv-postupki-polyakam-pro-shcho-u-rivnomu-govoriv-dmitro-kuleba

91. РНБО України. Офіційні повідомлення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.rnbo.gov.ua

92. Романенко Н. В. Політичний дискурс: прагматичний аспект. Київ : Академія, 2017.

93. Русанівський В. М. Історія української літературної мови. Київ : АртЕк, 2001.

94. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2010.

95. Селіванова О. О. Нариси з української фразеології. Київ ; Черкаси : Брама, 2004.

96. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава : Довкілля-К, 2008.

97. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. Київ : Наукова думка, 1973.

98. Слинько І. І. Синтаксис української мови. Київ : Вища школа, 1994.

99. Ставицька Л. О. Український жаргон. Київ : Критика, 2005.

100. Стефанчук Р. Офіційна сторінка у Facebook. URL: https://www.facebook.com/stefanchuk.official

101. Суспільне Новини. Зеленський виступив на другому дні Мюнхенської конференції: промова. URL: https://suspilne.media/949247-zelenskij-vistupiv-na-drugomu-dni-munhenskoi-konferencii-promova/

102. Суспільне Новини. Кордон України є лінією фронту між демократією та авторитаризмом — Зеленський. URL: https://suspilne.media/248757-kordon-ukraini-e-linieu-frontu-miz-demokratieu-ta-avtoritarizmom-zelenskij/

103. Сучасна українська літературна мова / за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1973.

104. Тараненко О. О. Сучасна українська мова. Київ : Либідь, 2005.

105. Тимошенко Ю. Новини та заяви // ВО «Батьківщина». URL: https://ba.org.ua/news/

106. Ткаченко О. Б. Українська мова і мовна політика. Київ : Академія, 2012.

107. Ужченко Д. В. Фразеологія сучасної української мови. Київ : Знання, 2007.

108. Центр надання адміністративних послуг України (ЦНАП). Інтерв'ю українським медіа. URL: https://cnap.gov.ua/node/1543

109. Шевельов Ю. Українська мова в першій половині XX століття. Київ : КМ Академія, 2002.

110. Шевченко Л. Ю. Українська мова у професійному спілкуванні. Київ : ЦНЛ, 2013.

111. Шмигаль Д. Офіційний Telegram-канал Прем'єр-міністра України Дениса Шмигаля. URL: https://t.me/Denys_Smyhal

112. Шмигаль Д. Уряд прийняв низку рішень для підтримки та розвитку аграрної галузі. Кабінет Міністрів України : офіційний вебпортал. URL: https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-pryiniav-nyzku-rishen-dlia-pidtrymky-ta-rozvytku-ahrarnoi-haluzi-premier-ministr

113. Ющук І. П. Українська мова. Київ : Либідь, 2011.

114. Ярмоленко Н. М. Стилістика тексту. Київ : Вища школа, 2008.

115. Яценко Н. О. Лексикологія і фразеологія. Київ : Академія, 2012.

116. Яценко Н. О. Фразеологія української мови. Київ : Академія, 2010.